

GENETIC RESEARCH
& DIGITAL VISUALIZATION
IN THE PERFORMING ARTS

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

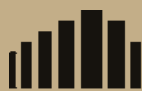
*προσεγγίζοντας το έργο του:
από το οικείο στο οικουμενικό*

11-12-13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟ
ΗΚΗΘ
ΛΙΔΙΑΝ ΒΟΥΔΟΥΡΗ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ
ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΜΕΓΑΡΟ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το τριήμερο επιστημονικό συνέδριο «Προσεγγίζοντας το έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: από το οικείο στο οικουμενικό» διοργανώνεται στην Αθήνα στις 11, 12 και 13 Ιανουαρίου 2023, στη Μουσική Βιβλιοθήκη του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Είναι αφιερωμένο στον παγκόσμιας εμβέλειας Έλληνα σκηνοθέτη, χορογράφο, εικαστικό, περφόρμερ και σχεδιαστή σκηνικών, κοστούμιών και φωτισμών Δημήτρη Παπαϊωάννου. Πρόκειται για έναν πολυσχιδή δημιουργό που κινήθηκε από τους underground χώρους της αναρχικής πρωτοπορίας στις μεγάλες σκηνές, τα τεράστια κλίμακας θεάματα και τους διεθνείς τηλεοπτικούς δέκτες. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου απευθύνθηκε στο ειδικό, αλλά και στο ευρύ κοινό, εντάσσοντας στο έργο του στοιχεία από το pop και το λαϊκό έως το λόγιο και υψηλό και καθιστώντας το προσωπικό και ενδόμυχο, οικουμενικό και παγκόσμιο. Δοκιμάστηκε σε ένα ευρύτατο αισθητικό φάσμα, μέσα από το οποίο αναδείχθηκε, προκάλεσε, πειραματίστηκε και επαναπροσδιορίστηκε, για να αποκρυσταλλώσει κατά την τελευταία δεκαετία μία διακριτή, διεθνώς αναγνωρίσιμη ταυτότητα.

Σκοπός του συνεδρίου είναι να φωτίσει το πολυσύνθετο έργο του Παπαϊωάννου από διαφορετικές οπτικές και αφετηρίες, να καταγράψει τη δημιουργική του διαδικασία, και μέσα από παραδείγματα, συνεργασίες και αναφορές από το αρχείο του δημιουργού, να αναδείξει παραστασιολογικές, χορογραφικές, εικαστικές, ερμηνευτικές και έμφυλες προσεγγίσεις.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

Ερευνητικό έργο «Γένεσις: Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες»
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής
Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

Περιφέρεια Αττικής
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ)
Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελή

ΑΙΓΙΔΑ:

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Δήμος Αθηναίων

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Κώστας Ιωαννίδης, *Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών*
Δηώ Καγγελάρη, *ΑΠΘ, Δραματική Σχολή Εθνικού Θεάτρου*
Ανδρέας Μαρκαντωνάτος, *Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου*
Αύρα Ξεπαπαδάκου, *Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*
Έλενα Παπαλεξίου, *Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου*
Γιώργος Σαμπατακάκης, *Πανεπιστήμιο Πατρών*
Στεριανή Τσιντζιλώνη, *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

ΟΜΑΔΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ανδρέας Αραούζος	Λουίζα Νικολάου
Αναστασία Καραμάνου	Χριστίνα Ράινχαρτ
Μάρκος Μπούσιος	Μαρία Ρούμπου
Μαρίνα Νάστου	

Επικοινωνία: **OPUS Integrated Communication**
Σχεδιασμός γραφικών: **Φιλένη Λοράνδου**
Εκτυπώσεις: **Paroulis Print | Ψηφιακές εκτυπώσεις**
Με την ευγενική προσφορά του **Κτήματος Σκούρα - Domaine Skouras**

Πληροφορίες: www.genesisproject-uop.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

- 4 Τετάρτη 11 Ιανουαρίου 2023
- 6 Πέμπτη 12 Ιανουαρίου 2023
- 8 Παρασκευή 13 Ιανουαρίου 2023

10 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

- 10 **Ματίνα Καλλάκη**, «Δημήτρης Παπαϊωάννου/Ομάδα Εδάφους: η πρώτη δεκαπενταετία (1987-2002)»
- 10 **Κατερίνα Αρβανίτη**, «Η εικονοποιΐα ως δραματουργία: η *Μήδεια* (1993, 2008) του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 11 **Εύη Προύσαλη**, «*Still Life*: η προέλευση του Έργου Τέχνης. Παραστασιακά και Φιλοσοφικά Διακείμενα»
- 11 **Γιώργος Ροδοσθένους**, «*Μέσα* (2011): η φύγκα της καθημερινότητας του Παπαϊωάννου ως μουσικοποιημένη σκηνοθετημένη πραγματικότητα»
- 12 **Στεριανή Τσιντζιώνη**, «Το υλικό και το μετα-ανθρώπινο στοιχείο στο χορογραφικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 12 **Ιωάννα Τζαρτζάνη**, «Έρωτας και πολιτική / Έρωτας ως πολιτική: ο έρωτας ως στοιχείο ταυτότητας στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 13 **Καίτη Διαμαντάκου & Μάρω Σταυρινού**, «Martha Graham και Δημήτρης Παπαϊωάννου. Εκλεκτικές συγγένειες με σημείο επαφής τη *Μήδεια*»
- 14 **Χαριτίνη Τσικούρα**, «*Μήδεια 2*: ενσαρκώνοντας χορευτικά το προφίλ της ηρωίδας»
- 14 **Αμαλία Μουτούση**, «Ανομολόγητες συγγένειες»
- 14 **Λελλέ Δεμερτζή**, «*Still Life*: ένας χώρος εν κινήσει»
- 15 **Έλενα Παπαλεξίου**, «Προς μία μεθοδολογία καταγραφής, ερμηνείας και αφήγησης της δημιουργικής διαδικασίας. Το παράδειγμα του *Εγκάρσιου Προσανατολισμού*»
- 15 **Εύα Στεφανή**, «*Εγκάρσιος Προσανατολισμός*: κινηματογραφώντας τον Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 16 **Νίνα Παππά**, «Η σημασία της επανάληψης στο *Μέσα* του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 16 **Λύλη Πεζανού**, «Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ως ερμηνευτής των ονείρων του, των ονείρων μας»
- 17 **Παρασκευή Τεκτονίδου**, «Πώς να κάνουμε πράγματα με τις «ζωντανές εικόνες»: η επιτελεστικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου μέσα από το παράδειγμα του *Μεγάλου Δεσποστή*»
- 17 **Καλλιόπη Σίμου**, «Μορφή και Ρυθμός: δύο μηχανισμοί διέγερσης της ψυχοσωματικής λειτουργίας του ερμηνευτή ως εκκύκλιμα στοχασμού για τον θεατή»
- 18 **Δημήτρης Πλάντζος**, «Η ανάπλαση της ελληνικότητας»
- 18 **Μάνος Λαμπράκης**, «Love me or kill me: Από τη διάλυση του «φύλου» στην επανασύσταση της «φυλής». 2000-2004: Η διαδρομή του Δημήτρη Παπαϊωάννου από τη Sarah Kane και τον Λευτέρη Βογιατζή στους Ολυμπιακούς Αγώνες»
- 19 **Αγγελική Κορδέλλου**, «Γιώργος Κουμεντάκης-Δημήτρης Παπαϊωάννου: συνθέσεις-ορόσημα στο πλαίσιο μιας γόνιμης συνεργασίας»
- 19 **Διώ Καγγελάρη**, «Δημήτρης Παπαϊωάννου: αναζητώντας την ποιητική του»
- 19 **Γιώργος Σαμπατακάκης**, «Για μία κουήρ γενεαλόγηση του έργου του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 20 **Δημήτρης Παπανικολάου**, «Ο Δημήτρης στην ακτή: από την Ανάφη στο *Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα*»
- 20 **Κωνσταντίνος Κυριακός**, «"Ο έρωτας ως αγιότητα": για μία κουήρ θρησκευτικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 21 **Ελένη Παπαργυρίου**, «Κινούμενη εικόνα – μουσική – κείμενο: ο Καβάφης του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 21 **Πάνος Μιχαήλ**, «Δικό Σου Είναι Αυτό Που Αναζητώ*»
- 22 **Νεφέλη Σαρρή**, «Πίσω από τον τοίχο»
- 23 **Αύρα Ξεπαπαδάκου**, «Ξεκλειδώνοντας το cabinet de curiosités του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 23 **Ελπίδα Κομιανού, Ευαγγελία Χελιώτη, Παρασκευή Δαμάλα**, «Ιστορίες μέσα από το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Από το *Βουνό* έως τα *Φεγγάρια*»
- 24 **Βάλια Βράκα**, «Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: η μετάβαση από την αναλογική μορφή στην ψηφιακή εποχή»
- 24 **Παρασκευή Δαμάλα, Γεωργία-Μαρία Παπαδάκη, Λουίζα Νικολάου**, «Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: εργογραφία, τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση»
- 25 **Βασίλης Πουλόπουλος**, «Δημιουργώντας την ψηφιακή υποδομή για το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 25 **Κώστας Βασιλάκης**, «Ψηφιακές υποδομές καλλιτεχνικών αρχείων: εξελίξεις και προοπτικές»
- 25 **Ρούλα Πατεράκη**, «Θεωρήματα και αξιώματα: ανατέμνοντας το *INK* του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
- 26 **Νίκος Νικολόπουλος**, «Ο κινηματογραφικός φακός ως μέσο απόδοσης των έργων *Primal Matter* (2012), *The Great Tamer* (2017) και *Since She* (2018) του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

27 ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τετάρτη 11 Ιανουαρίου 2023

10.00-11.00 ΕΓΓΡΑΦΕΣ

11.00-12.00 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Έλενα Παπαλεξίου, *Επιστημονικά υπεύθυνη του ερευνητικού έργου «Γένεσις: Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες»*

Κατερίνα Κουραβέλου, *Διευθύντρια Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)*

Χάρης Ρώμας, *Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού, Περιφέρεια Αττικής*

Γιάννης Βακαρέλης, *Καλλιτεχνικός διευθυντής του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών*

Αλέξανδρος Χαρκιολάκης, *Διευθυντής του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής*

Μαρίνα Τσούλου, *Διευθύντρια Ιδρύματος Παναγιώτη και Έφης Μιχελή*

12.00-13.45 ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1 | ΣΚΗΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ I

Προεδρία: **Ανδρέας Μαρκαντωνάτος** (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Ματίνα Καλτάκη (θεατρολόγος, κριτικός θεάτρου), «**Δημήτρης Παπαϊωάννου/ Ομάδα Εδάφους: η πρώτη δεκαπενταετία (1987-2002)**»

Κατερίνα Αρβανίτη (Πανεπιστήμιο Πατρών), «**Η εικονοποιία ως δραματουργία: η *Μήδεια* (1993, 2008) του Δημήτρη Παπαϊωάννου**»

Εύη Προύσαλη (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), «***Still Life*: η προέλευση του Έργου Τέχνης. Παραστασιακά και Φιλοσοφικά Διακείμενα**»

Γιώργος Ροδοσθένους (Πανεπιστήμιο του Leeds), «***Inside* (2011): Papaioannou's fugue on everyday life as an immersive musicalized stage reality**»

13.45-14.30 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

14.30-16.15

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2 | ΣΚΗΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ II

Προεδρία: **Κάτια Σαβράμη** (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Στεριανή Τσιντζιλώνη (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), «Το υλικό και το μετα-ανθρώπινο στοιχείο στο χορογραφικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Ιωάννα Τζαρτζάνη (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Έρωτας και πολιτική / Έρωτας ως πολιτική: ο έρωτας ως στοιχείο ταυτότητας στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Καίτη Διαμαντάκου (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) & **Μάρω Σταυρινού** (χορεύτρια, καθηγήτρια χορού, θεατρολόγος), «Martha Graham και Δημήτρης Παπαϊωάννου. Εκλεκτικές συγγένειες με σημείο επαφής τη *Μήδεια*»

Χαριτίνη Τσικούρα (Πανεπιστήμιο Paris Nanterre), «*Μήδεια 2*: ενσαρκώνοντας χορευτικά το προφίλ της ηρωίδας»

16.15-17.00

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Αμαλία Μουτούση (ηθοποιός), «Ανομολόγητες συγγένειες»

17.00-17.45

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

17.45-18.45

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 3 | ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Προεδρία: **Αύρα Ξεπαπαδάκου** (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας)

Λελλέ Δεμερτζή (The Alan Turing Institute), «*Still Life*: ένας χώρος εν κινήσει»

Έλενα Παπαλεξίου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Προς μία μεθοδολογία καταγραφής, ερμηνείας και αφήγησης της δημιουργικής διαδικασίας: το παράδειγμα του *Εγκάρσιου Προσανατολισμού*»

18.45-19.45

ΔΙΑΛΕΞΗ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ

Εύα Στεφανή (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), «*Εγκάρσιος Προσανατολισμός*: κινηματογραφώντας τον Δημήτρη Παπαϊωάννου»

11.00-12.30

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4 | ΧΩΡΟΣ, ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΛΕΣΗ

Προεδρία: **Κώστας Ιωαννίδης** (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών)

Νίνα Παππά (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο), «*Η σημασία της επανάληψης στο Μέσα του Δημήτρη Παπαϊωάννου*»

Λίλη Πεζανού (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών), «*Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ως ερμηνευτής των ονείρων του, των ονείρων μας*»

Παρασκευή Τεκτονίδου (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών), «*Πώς να κάνουμε πράγματα με τις “ζωντανές εικόνες”: η επιτελεστικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου μέσα από το παράδειγμα του Μεγάλου Δαμαστή*»

Καλλιόπη Σίμου (περφόρμερ, θεατρολόγος), «*Μορφή και Ρυθμός: δύο μηχανισμοί διέγερσης της ψυχοσωματικής λειτουργίας του ερμηνευτή ως εκκύκλημα στοχασμού για τον θεατή*»

12.30-13.15

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

13.15-14.45

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 5 | ΙΣΤΟΡΙΑ, ΩΣΜΩΣΕΙΣ, ΔΙΑΤΟΜΕΣ

Προεδρία: **Γιώργος Σαμπατακάκης** (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Δημήτρης Πλάντζος (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών): «*Η ανάπλαση της ελληνικότητας*»

Μάνος Λαμπράκης, (δραματουργός), «*Love me or kill me: από τη διάλυση του “φύλου” στην επανασύσταση της “φυλής”. 2000-2004: η διαδρομή του Δημήτρη Παπαϊωάννου από τη Sarah Kane και τον Λευτέρη Βογιατζή στους Ολυμπιακούς Αγώνες*»

Αγγελική Κορδέλλου (Πανεπιστήμιο Πατρών), «*Γιώργος Κουμεντάκης-Δημήτρης Παπαϊωάννου: συνθέσεις-ορόσημα στο πλαίσιο μιας γόνιμης συνεργασίας*»

Δνώ Καγγελάρη (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου), «*Δημήτρης Παπαϊωάννου: αναζητώντας την ποιητική του*»

14.45-15.30

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

15.30-17.45

**ΣΥΝΕΔΡΙΑ 6 | (ΞΑΝΑ)ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΚΟΥΗΡ
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ**

Προεδρία: **Δπώ Καγγελάρη** (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου)

Γιώργος Σαμπατακάκης (Πανεπιστήμιο Πατρών), «Για μία κουήρ γενεαλόγηση
του έργου του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Δημήτρης Παπανικολάου (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης), «Ο Δημήτρης στην ακτή:
από την Ανάφη στο *Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα*»

Κωνσταντίνος Κυριακός (Πανεπιστήμιο Πατρών), «“Ο έρωσ ως αγιότητα”:
για μία κουήρ θρησκευτικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Ελένη Παπαργυρίου (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), «Κινούμενη εικόνα –
μουσική – κείμενο: ο Καβάφης του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Πάνος Μιχαήλ (φωτογράφος, ψηφιακός καλλιτέχνης, συντάκτης πολιτιστικών
θεμάτων): «*Δικό Σου Είναι Αυτό Που Αναζητώ**»

17.45-18.45

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

18.45-20.30

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ, ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Νεφέλη Σαρρή (σκηνοθέτιδα): «*Πίσω από τον τοίχο*»

11.00-12.00 ΣΥΝΕΔΡΙΑ 7 | ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ I

Προεδρία: Έλενα Παπαλεξίου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Αύρα Ξεπαπαδάκου (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας), «Ξεκλειδώνοντας το cabinet de curiosités του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Ελπίδα Κομιανού, Ευαγγελία Χελιώτη, Παρασκευή Δαμάλα (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Ιστορίες μέσα από το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: από το *Βουνό* έως τα *Φεγγάρια*»

12.15-13.30 ΣΥΝΕΔΡΙΑ 8 | ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ II

Προεδρία: Στεφανία Μεράκου (Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη»)

Βάλια Βράκα (Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: η μετάβαση από την αναλογική μορφή στην ψηφιακή εποχή»

Παρασκευή Δαμάλα, Γεωργία-Μαρία Παπαδάκη, Λουίζα Νικολάου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: εργογραφία, τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση»

Βασίλης Πουλόπουλος (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Δημιουργώντας την ψηφιακή υποδομή για το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου»

Κώστας Βασιλάκης (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Ψηφιακές υποδομές καλλιτεχνικών αρχείων: εξελίξεις και προοπτικές»

13.30-14.15 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

14.15-15.30 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ I: ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συντονισμός: Έλενα Παπαλεξίου

Παυλίνα Ανδριοπούλου (ερμνεύτρια, βοηθός σκηνοθέτη), **Στέφανος Δρουσιώτης** (μουσικός, θεατρολόγος, σχεδιαστής φωτισμών), **Λουκάς Μπάκας** (αρχιτέκτων, σκηνογράφος), **Δρόσος Σκώτης** (ηθοποιός, διευθυντής δοκιμών)

15.45-17.00

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ II: ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συντονισμός: **Βίκυ Μαραγκοπούλου** (χορεύτρια, καθηγήτρια χορού, τέως καλλιτεχνική διευθύντρια Διεθνούς Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας)

Γιώργος Λούκος (τέως καλλιτεχνικός διευθυντής Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου και Μπαλέτου της Όπερας της Λυών), **Όλια Λαζαρίδου** (ηθοποιός, σκηνοθέτιδα), **Άντζελα Μπρούσκου** (ηθοποιός, σκηνοθέτιδα), **Αγγελική Στελλάτου** (ερμηνεύτρια, χορογράφος)

17.00-17.45

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

17.45-18.15

ΒΙΝΤΕΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Ρούλα Πατεράκη (ηθοποιός, σκηνοθέτιδα), «**Θεωρήματα και αξιώματα: ανατέμνοντας το *INK* του Δημήτρη Παπαϊωάννου**»

Ευριπίδης Λασκαρίδης (σκηνοθέτης, ερμηνευτής)

18.15-19.00

ΔΙΑΛΕΞΗ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ

Νίκος Νικολόπουλος (σκηνοθέτης, κινηματογραφιστής), «**Ο κινηματογραφικός φακός ως μέσο απόδοσης των έργων *Πρώτη ύλη* (2012), *Ο μεγάλος δαμαστής* (2017) και *Since She* (2018) του Δημήτρη Παπαϊωάννου**»

19.00-19.45

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ, ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Νίκος Α. Παναγιωτόπουλος (ποιητής, μεταφραστής) «**Διαβάζοντας τις χορογραφίες του Δημήτρη Παπαϊωάννου και μελετώντας το ανεξίτηλο μελάνι τους ξφτιαξα τούτη την μικρή σφραγίδα για την τέχνη του**»

Ρένη Πιττακή (ηθοποιός), «**Μία χορευτική ιστορία του έρωτα**»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

11 Ιανουαρίου 2023

Ματίνα Καλτάκη (Θεατρολόγος, κριτικός θεάτρου)

Δημήτρης Παπαϊωάννου/Ομάδα Εδάφους: η πρώτη δεκαπενταετία (1987-2002)

Η Ομάδα Εδάφους ιδρύθηκε το 1986 από τον Δημήτρη Παπαϊωάννου, φοιτητή τότε της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, και την Αγγελική Στελλάτου, αστέρι τότε της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης. Μαζί δημιούργησαν την πρώτη παράσταση της ΟΕ, το δίπτυχο *Το βουνό-Αδιάβροχο* (1987) στην ΑΣΚΤ, σε συνεργασία με τους εικαστικούς καλλιτέχνες Ν. Παππά και Ζ. Ξαγοράρη, μια πρόταση εκφραστικής κίνησης σε περιβάλλον με εικαστικές φόρμες. Ακολούθησαν το *Δωμάτιο I-Δωμάτιο II* (1988), το *Τελευταίο τραγούδι* (1990) και τα *Τραγούδια* (1991). Έως το 2002, οπότε η Ομάδα Εδάφους έπαψε να υφίσταται, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου διαμόρφωσε τη «γλώσσα» που θα χαρακτηρίσει την δημιουργική του πορεία και στη συνέχεια. Ο εντοπισμός των στοιχείων της, με κυρίαρχη την εικαστικότητα των παραστάσεών του, επιβεβαιώνει ότι και στην περίπτωση του Παπαϊωάννου, ο δημιουργός που είναι σήμερα «φέρει» την νεότερη εκδοχή του, όπως αυτή «εντοπίζεται» στα πρώτα έργα του δημιουργού.

Κατερίνα Αρβανίτη (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Η εικονοποιία ως δραματουργία: η *Μήδεια* (1993, 2008) του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η εισήγησή μου θα εστιάσει στις δύο παραγωγές της *Μήδειας* (1993-Ομάδα Εδάφους και 2008-*Μήδεια 2*), σε εικαστική σύλληψη, σκηνοθεσία, χορογραφία και κοστούμια του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Ο εικαστικός καλλιτέχνης οπτικοποιεί μέσω εμβληματικών εικόνων την αφήγηση του μύθου της αρχέτυπης γυναικείας μορφής. Στο «υδάτινο σκηνικό» με τα τέσσερα τραπέζια που οριοθετούν τον χώρο δράσης των κεντρικών ρόλων του μύθου (της Μήδειας, του Ιάσονα, της Γλαύκης και του Ήλιου) και με όχημα την κίνηση, τη χειρονομία, το φως, το χρώμα και τα συμβολιστικά σκηνικά αντικείμενα, ο Παπαδημητρίου συνθέτει αριστοτεχνικές εικόνες που αφηγούνται, εύγλωπτα, τον έρωτα, την προδοσία, την εκδίκηση, την παιδοκτονία και την «αποθέωση». Οι δύο παραγωγές δεν διαφοροποιούνται ως προς τη βασική σύλληψη-απόδοση της εικονοπλαστικής προσέγγισης. Ωστόσο, η ονειρική, ποιητική απεικόνιση της *Μήδειας* του 1993 του θεάτρου «της κατάληψης των καλλιτεχνών» δίνει τη θέση της στην ώριμη και αυστηρή *Μήδεια 2* του Εθνικού θεάτρου. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εισήγησής μου, επιχειρείται η αναγωγή μορφών και εικόνων στα διαπαραστατικά τους πρότυπα: η αργή, στυλιζαρισμένη κινησιολογία, η βωβή αναπαράσταση και το πάγωμα των εικόνων παραπέμπουν στις χορογραφίες της Pina Bausch αλλά και στο βωβό, εικονοποιητικό θέατρο του Bob Wilson ενώ η ναυτική εμφάνιση του Ιάσονα και των Αργοναυτών, καθώς και ο στεφανωμένος Ήλιος συνομιλούν με τα Τσαρουχικά τους πρότυπα.

Εύη Προύσαλη (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

Still Life: η προέλευση του Έργου Τέχνης. Παραστασιακά και Φιλοσοφικά Διακείμενα

Η παράσταση *Still Life* είναι το μόνο καλλιτεχνικό έργο στο οποίο ο Δ. Παπαϊωάννου επιλέγει να συμμετάσχει, να (δια)μεσολαβήσει και να ρυθμίσει τα σκηνικά δρώμενα, με τρόπο που δεν απαντάται σε προηγούμενα έργα του. Ο Δ. Παπαϊωάννου, στη συγκεκριμένη παράσταση, δρα επιτελεστικά σε παρόντα χρόνο ενώ με τη σκηνική του παρέμβαση σε αρκετά σημεία «αποκαλύπτεται» στο κοινό, σαφώς, ότι πρόκειται για τον δημιουργό του παραστασιακού γεγονότος, ο οποίος (παρ)ακολουθεί, ελέγχει αλλά και συμπεριλαμβάνεται στο έργο του. Η έκδηλη, αυτή, σκηνική πράξη του Δ. Παπαϊωάννου αποτελεί δομικό και πολύσημο στοιχείο, το οποίο προσδίδει στην παράσταση *Still Life* έναν ιδιάζοντα βαθμό αυτοαναφορικότητας.

Η παρούσα εισήγηση μελετά το ιδιαίτερο δομικό χαρακτηριστικό της παράστασης, προκειμένου να αναδείξει ότι αυτός ο σκηνικός βρόχος ανάδρασης μεταξύ του δημιουργού καλλιτέχνη και του παραγόμενου καλλιτεχνικού του έργου εγείρει τον οντολογικό προβληματισμό αναφορικά με την προέλευση του έργου τέχνης αλλά και την προέλευση του ίδιου του καλλιτεχνικού υποκειμένου.

Προς αυτόν τον στόχο, η παρούσα εισήγηση αξιοποιεί αφενός την επανάληψη συγκεκριμένων θεματικών μοτίβων της παράστασης αφετέρου αντίστοιχα παραστασιακά (Joseph Nadj) και φιλοσοφικά (Camus, Derrida κ.ά.) διακείμενα, με κυρίαρχη τη θεμελιακή διατύπωση του Heidegger: «Ο καλλιτέχνης είναι η προέλευση του έργου τέχνης. Το έργο τέχνης είναι η προέλευση του καλλιτέχνη».

Γιώργος Ροδοσθένους (Πανεπιστήμιο του Leeds)

Μέσα (2011): η φύγκα της καθημερινότητας του Παπαϊωάννου ως μουσικοποιημένη σκηνοθετημένη πραγματικότητα

Στην εξάωρη παράσταση *Μέσα* (2011) του Δημήτρη Παπαϊωάννου στο θέατρο Παλλάς, στην Αθήνα, το κοινό κλήθηκε να περιπλανηθεί μέσα και έξω από το χώρο της πλατείας, να επιλέξει τη γωνία θέασης και να παρακολουθήσει μια ομάδα ερμηνευτών να γδύνονται, να ξαπλώνουν στο κρεβάτι, να κάνουν ντους, να γευματίζουν, να στέκονται στο μπαλκόνι τους και να βυθίζονται σε μια σειρά από καθημερινές δραστηριότητες. Ο Παπαϊωάννου μας παρακωρεί την άδεια να παρακολουθήσουμε αυτές τις επαναλαμβανόμενες καθημερινές τελετουργίες, σαν μέσα από μία κλειδαρότρυπα, επιτρέποντάς μας να κοιτάξουμε το «μέσα» ενός αθηναϊκού διαμερίσματος με όση προσήλωση επιθυμούμε. Μας παρουσιάζει μία σειρά από ωμές, λυρικές, ποιητικές, καθημερινές βινιέτες και μας μεταμορφώνει σε «φωτογράφους» που μπορούν να επιλέξουν το κάδρο τους, από όποια γωνία θέασης θελήσουν. Με τον ίδιο τρόπο που μια φύγκα του Μπαχ μας έλκει και μας επιτρέπει να εντοπίσουμε τις μουσικές συζεύξεις και τη θεματική ανάπτυξη, το *Μέσα* μας τοποθετεί στην απαγορευμένη περιοχή της παρακολούθησης πράξεων που είναι απολύτως ιδιωτικές και απόκρυφες, μέσω της επανάληψης και της παραλλαγής του κινητικού υλικού.

Στην ανακοίνωσή μου θα εξετάσω το έργο υπό από το πρίσμα του μουσικοποιημένου θεάτρου και διά της σύλληψης του κατά Roesner σύνθετου θεάτρου, εστιάζοντας στη μουσικότητα του *Μέσα*. Αυτή η εμπειρία του «ηδονοβλεπτικού θεάτρου», η οποία παραπέμπει στις καθημερινές μικρο-παραστάσεις που παίζουμε και —την ίδια στιγμή— παρατηρούμε γύρω μας, θα ενσωματωθεί στο πλαίσιο του προτύπου που έχω προτείνει αναφορικά για δεκατέσσερα είδη της θεατρικής ηδονοβλεψίας (Ροδοσθένους, 2015).

Στεριανή Τσιντζιλώνη (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

Το υλικό και το μετα-ανθρώπινο στοιχείο στο χορογραφικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Το ποιητικό χορογραφικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου τέμνει την πραγματικότητα μέσα από μια έντονη υλικότητα. Από τις γούρνες του Νίκου Αλεξίου στο *Τελευταίο Τραγούδι του Richard Strauss* και την υδάτινη *Μήδεια* μέχρι τη σκάλα-πουργκατόριο του *Ενός Λεπτού Σιγή* και από τον τοίχο και τα τούβλα του *Still Life* μέχρι όλο τον εξοπλισμό της σκηνής στο *Πουθενά*, τα υλικά κάνουν αισθητή την παρουσία τους στη διαπλοκή τους με την κίνηση. Δεν λειτουργούν απλά ως στοιχεία του σκηνικού χώρου αλλά ως ενεργά στοιχεία της δραματοουργίας, προκαλώντας αισθητηριακά τη διαδικασία της θέασης. Επιπλέον, η δημιουργία υβριδικών όντων με πολλά χέρια, κεφάλια, μισο-ανθρώπινα ή άλλα αντανακλά μια διαλογική διαδικασία με τα σύμβολα και τα αρχέτυπα.

Τα στοιχεία αυτά επανεξετάζονται στην παρούσα εισήγηση μέσα από τη Νέο-Ματεριαλιστική φιλοσοφία και πιο συγκεκριμένα από την έννοια της *intra-action* (ενδο-δράσης) της Karen Barad. Η εισήγηση επιδιώκει να προσεγγίσει το έργο του Παπαϊωάννου όχι μόνο ως μία ενσώματη ανασκαφή της μνήμης και διαπραγμάτευση συμβόλων αλλά και ως ένα μελλοντολογικός προβληματισμός και μια υπαρξιακή ενατένιση του μέλλοντος που είναι ήδη εδώ.

Ιωάννα Τζαρτζάνη (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Έρωτας και πολιτική / Έρωτας ως πολιτική: ο έρωτας ως στοιχείο ταυτότητας στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Από τις πρώτες χορογραφικές δουλειές με την Ομάδα Εδάφους, έως τις Τελετές Έναρξης και Λήξης των Ολυμπιακών αγώνων, αλλά και στην μετέπειτα καλλιτεχνική του πορεία, το θέμα του έρωτα —ως ουτοπία, ως πεδίο διαπραγματεύσεων, ευτυχίας ή ανίας, ένωσης ή/και βίας, από την «θεική» στην πιο ευτελή μορφή του— (επαν)εμφανίζεται επίμονα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Παράλληλα (και μέσα από αυτό), το ανθρώπινο σώμα —εξίσου ιδεατό ή ποθητό, έτερο, ευάλωτο, δυνατό και φθαρτό— παραμένει κεντρικό στις πραγματεύσεις αυτές, διατρέχοντας τις χορογραφικές, σκηνοθετικές ή/και εικαστικές φάσεις της πορείας του. Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται μία προσέγγιση των σκηνικών αυτών πραγματεύσεων του έρωτα ως στοιχείο καλλιτεχνικής ταυτότητας, αλλά και ως (μη) πολιτικής θέσης. Συγκεκριμένα έργα του Δ.Π. εξετάζονται παράλληλα με αποσπάσματα από συνεντεύξεις και κριτικές της —εκάστοτε— εποχής, αναφορικά και με το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο αυτά παρουσιάστηκαν.

Καίτη Διαμαντάκου (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Μάρω Σταυρινού (Χορεύτρια, καθηγήτρια χορού, θεατρολόγος)

**Martha Graham και Δημήτρης Παπαϊωάννου. Εκλεκτικές συγγένειες
με σημείο επαφής τη *Μήδεια***

Ακολουθώντας ή/και ενισχύοντας τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις ως προς τα δικαιώματα και την εξίσωση των γυναικών στον δυτικό τουλάχιστον κόσμο, ένας χώρος στον οποίο η γυναίκα-περφόρμερ βρήκε τόπο ελεύθερης έκφρασης και ανάδειξης των ικανοτήτων της είναι αυτός του χορού, όπως τον αποδέσμευσε από τις αυστηρές τεχνικές προδιαγραφές του κλασικού μπαλέτου η Isadora Duncan στις αρχές του 20ού αιώνα. Σ' αυτή τη σταδιακή, αισθητική και ιδεολογική απελευθέρωση, ο μύθος της αμαλγαματικής και πολλαπλά περιθωριακής (μάγισσα, ξένη, παιδοκτόνος, απατημένη και εξεργεμένη σύζυγος, πρωτοφεμινίστρια) Μήδειας, όπως την αποτύπωσε δραματουργικά καταρχήν ο Ευριπίδης, αποτέλεσε αρκετές φορές σημείο εκκίνησης για τη διακαλλιτεχνική μεταφορά του λογοτεχνικού μύθου σε χορογραφημένη δημιουργία. Στην ανακοίνωση θα σχολιαστούν και θα αντιπαραβληθούν δύο από τις πιο σημαντικές νεότερες χορογραφικές μεταφορές της *Μήδειας*, *Cave of the heart* της Martha Graham (1947) και *Μήδεια 2* του Δημήτρη Παπαϊωάννου (2008), που εξελίσσουν και επιστεγάζουν δύο προγενέστερες, αντίστοιχα, προτάσεις των δημιουργών, *Serpent Heart* (1946) και *Μήδεια* (1993). Οι δύο παραστάσεις, που απέχουν εξήντα χρόνια μεταξύ τους και εντάσσονται σε πολύ διαφορετικά κοινωνικο-ιστορικά, πολιτισμικά και χορευτικά συμφραζόμενα, δεν συνδέονται με οποιαδήποτε μορφή κάθαρσης και αποκλειστικής σχέσης ή επίδρασης μεταξύ τους (όπως συμβαίνει, αντίθετα, με τις πιο έκδηλες και εμπρόθετες «παραπομπές» του έργου του Παπαϊωάννου στην Pina Bausch, τον Robert Wilson κ.ά.). Στην προοπτική μιας διάχυτης διαλογικής σχέσης και «εκλεκτικής συγγένειας», μιας πολλαπλά διαμεσολαβημένης και ανεπίγνωστης κοινής «γενολογικής μνήμης», που συνδέει τις δύο παραστάσεις με κοινό άξονα αναφοράς τη μορφή της Μήδειας, η ανακοίνωση παρακολουθεί τις γέφυρες και τις ρήξεις, τις συνέχεις και τις τομές που συνδέουν τις δύο παραστάσεις ως προς τη δραματουργική διάρθρωση και μεταφορά των μυθικών και λογοτεχνικών δεδομένων, τις ερμηνευτικές επιλογές και εστιάζσεις στην αναπαράσταση της Μήδειας και των έμφυλων σχέσεων, τη διαχείριση του κινητικού υλικού και τις κυρίαρχες χορογραφικές τεχνικές, την οπτική-εικαστική (Isamu Noguchi - Νίκος Αλεξίου) και την ηχητική-μουσική στοιχειοθέτηση των παραστάσεων (Samuel Barber - Vincenzo Bellini). Ο στόχος ήταν εξαρχής και παραμένει μέχρι τέλους η διεύρυνση των αισθητηριακών και ψυχοδιανοητικών εργαλείων μας για τη διερεύνηση της σύστασης και εξέλιξης του έργου του Δημήτρη Παπαϊωάννου, μέσα από την ανάλυση της εμβληματικής αυτής —και επανερχόμενης σε δύο αρκετά απομακρυσμένες χρονικές στιγμές, το 1993 και το 2008— παράστασης, που σηματοδοτεί τη μετάβαση από την πρώτη (τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα) στην ώριμη φάση (νέα χιλιετία, από το 2006 μέχρι σήμερα) της καλλιτεχνικής πορείας του δημιουργού.

Χαριτίνη Τσικούρα (Πανεπιστήμιο Paris Nanterre)

Μήδεια 2: ενσαρκώνοντας χορευτικά το προφίλ της ηρωίδας

Χωρίς αμφιβολία ο μύθος της Μήδειας είναι τόσο διαχρονικός όσο και νοσηρός και κατά καιρούς συγγραφείς, θεατρικοί συγγραφείς, σκηνοθέτες και χορογράφοι έχουν προσπαθήσει να ρίξουν φως σε μία ή περισσότερες πλευρές της ιδιαίτερης προσωπικότητάς της. Ωστόσο, αυτό που προκαλεί ενδιαφέρον δεν είναι μόνο η πληθώρα των διασκευών της *Μήδειας* του Ευριπίδη στις αρχές του 21ου αιώνα. Είναι κυρίως το γεγονός ότι οι δημιουργοί δεν εστιάζουν στα εγκλήματα της ηρωίδας, αλλά προσπαθούν να κατανοήσουν τα κίνητρά της και την εσωτερική της αναταραχή, να δικαιολογήσουν τις πράξεις της, να υπερασπιστούν τα δικαιώματά της ή να προτείνουν μια εναλλακτική ερμηνεία του μύθου. Το κείμενο του Ευριπίδη θεωρείται και διαβάζεται —λανθασμένα— ως πρωτοφεμινιστικό, όμως η Μήδεια δεν είναι μόνο μια πρωτογενής μορφή φεμινίστριας. Είναι μια γυναίκα ερωτευμένη, εξαπατημένη, περιθωριοποιημένη και σε κάθε περίπτωση, μια ανεξάρτητη και αντισυμβατική προσωπικότητα, τόσο στοργική όσο και καταστροφική. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου αναδεικνύει με τη *Μήδεια 2* τον πλουραλισμό της προσωπικότητας της ηρωίδας επεκτείνοντάς την στη σύγχρονη γυναικεία ταυτότητα. Δεν εστιάζει σε ένα μόνο στοιχείο της πολύπλευρης (οικουμενικής) προσωπικότητας της Μήδειας αλλά σε όλα εκείνα που την συνθέτουν. Ποιά Μήδεια φέρνει στη σκηνή ο Δημήτρης Παπαϊωάννου; Ποιά από τα στοιχεία που συνθέτουν την οικουμενική προσωπικότητά της επιλέγει να αναδείξει και πώς τα αποτυπώνει μέσω του χορού; Με άλλα λόγια, πώς ο χορογράφος μεταφράζει ή μεταγράφει το κείμενο του Ευριπίδη και το μύθο της Μήδειας γενικότερα σε χορευτική παρτιτούρα και πώς εκμοντερνίζει το προφίλ της ηρωίδας;

Αμαλία Μουτούση (ηθοποιός)

Ανομολόγητες συγγένειες

Η παρέμβαση αυτή εστιάζει στον ερμηνευτή Δημήτρη Παπαϊωάννου μέσα από το βλέμμα και τη βιωματική προσέγγιση μιας ερμηνεύτριας. Με αφετηρία τις παραστάσεις του, αλλά και τη μεταξύ τους συνεργασία, η Αμαλία Μουτούση θα ανακαλέσει και θα μοιραστεί κάποιες καθοριστικές «συναντήσεις» της με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου.

Λελλέ Δεμερτζή (The Alan Turing Institute)

Still Life: ένας χώρος εν κινήσει

Με αφετηρία σημειώσεις και σκίτσα κατά τη διάρκεια των προβών του έργου *Still Life* (2014) του Δημήτρη Παπαϊωάννου, θα μελετήσουμε το θεωρητικό υπόβαθρο του έργου, τις επιρροές του από την ιστορία της τέχνης, και τις μεταμορφώσεις του από την σύλληψη μέχρι την παράσταση. Θα τοποθετήσουμε το έργο μέσα στο άνυσμα της δημιουργικής πορείας αυτού του ολιστικού καλλιτέχνη με αναφορές τόσο σε προηγούμενα έργα του, όσο και σε θέματα που τον απασχολούν διαχρονικά. Παρακολουθώντας από την θέση του βοηθού σκηνογράφου τον Δημήτρη Παπαϊωάννου να δομεί το έργο, καταγράφοντας τις αρχές και τα ένστικτα που υπηρετεί, ιχνηλατώντας τις διαδρομές της δημιουργικής του σκέψης, αυτή η έρευνα αφενός ενθαρρύνει την ουσιαστικότερη επαφή του κοινού με το έργο τέχνης, και αφετέρου λειτουργεί ως έμπνευση, δανείζει εργαλεία, λειτουργίες και συχνότητες στους νέους δημιουργούς. Σε όλους όσους μοχθούν για την ποίηση, για να κάνουν το αόρατο, ορατό.

Έλενα Παπαλεξίου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

**Προς μία μεθοδολογία καταγραφής, ερμηνείας και αφήγησης της δημιουργικής διαδικασίας.
Το παράδειγμα του *Εγκάρσιου Προσανατολισμού***

Μπροστά μου, σε έναν άδειο χώρο, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου και μία πολυεθνική ομάδα ερμηνευτών, συντελεστών της παραγωγής και τεχνικών ενώνονται γύρω από ένα άτιτλο έργο με την επιθυμία να ξεκινήσουν μία μακρόχρονη αναμέτρηση με τη σκηνή, σε μια περίοδο αβεβαιότητας και ταλαιπωρίας, μέσα στην πανδημία. Ήταν αμφίβολο εάν τελικά θα κατάφερναν να ολοκληρώσουν το εγχείρημά του. Τους επόμενους μήνες, οργανικές και ανόργανες ύλες θα αναδεύονται επίπονα και αδιάκοπα, συνθέτοντας μοναδικά σκηνικά ταμπλό. Όσο προχωρούν οι πρόβες, η σκηνή σταδιακά γεμίζει, ώσπου η παράσταση γεννιέται. Ο *Εγκάρσιος προσανατολισμός* θα ανεβεί τελικά στις 2 Ιουνίου του 2021, στη σκηνή του Théâtre National Populaire της Λυών, υπό την σκέπη της 19ης Μπιεννάλε Χορού.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του ερευνητικού έργου *Γένεσις: Γενετική έρευνα και ψηφιακή οπτικοποίηση στις Παραστατικές τέχνες* (Genesis: Genetic Research & Digital Visualization in the Performing Arts) καταγράψαμε την πολύμηνη δημιουργική διαδικασία του *Εγκάρσιου προσανατολισμού*, από την πρώτη μέρα των δοκιμών μέχρι την ημερομηνία της πρεμιέρας. Στην ανακοίνωση αυτή θα παρουσιάσω συνοπτικά τη μεθοδολογία που εφαρμόσαμε για την καταγραφή της δημιουργικής διαδικασίας της παράστασης, τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται καθώς και τα πρώτα αποτελέσματα μιας ευρύτερης σε έκταση και βάθος έρευνας που θα δημοσιευθεί μελλοντικά.

Εύα Στεφανή (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Εγκάρσιος Προσανατολισμός: κινηματογραφώντας τον Δημήτρη Παπαϊωάννου

Μέσα από αποσπάσματα ενός ντοκιμαντέρ σε εξέλιξη, με θέμα την παράσταση του Δημήτρη Παπαϊωάννου *Εγκάρσιος προσανατολισμός* θα συζητηθούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η σκηνοθέτης στην αποτύπωση της διαδικασίας δημιουργίας του έργου αλλά κυρίως στη σκιαγράφηση ενός πορτρέτου της σύνθετης προσωπικότητας του Δημήτρη Παπαϊωάννου.

Νίνα Παππά (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)

Η σημασία της επανάληψης στο *Μέσα* του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Το *Μέσα* είναι μία εξάωρη παράσταση που παρουσιάστηκε στο θέατρο Παλλάς, στις 13 Απριλίου του 2011, στην Αθήνα.

Στην σκηνή του θεάτρου παρουσιάζεται η τομή ενός σύγχρονου, λιτού διαμερίσματος. Διακρίνεται το μπάνιο, το κρεβάτι, το τραπέζι της κουζίνας με μία καρέκλα και ένα μικρό φωτιστικό στο ταβάνι. Από το μπαλκόνι φαίνεται το τοπίο της Αθήνας.

Ακούγεται κάποιος να ξεκλειδώνει, να μπαίνει στο σπίτι του. Ακούμε τα κλειδιά του, πέφτει για να κοιμηθεί, ή κάνει μπάνιο, ή γευματίζει, ή κοιτάζει την πόλη από την βεράντα. Κάποιος άλλος, ή κάποιος άλλοι, αγνοώντας ο ένας τον άλλον, επί 6 ώρες επαναλαμβάνουν παρόμοιες κινήσεις μέσα στον ίδιο χώρο, ταυτοχρόνως ή διαδοχικά. Τις ίδιες κινήσεις που κάνουμε όλοι στην καθημερινότητα μας. Μπαίνουμε στο σπίτι μας, αλλάζουμε ρούχα, ξεκουραζόμαστε, τρώμε.

Κάτω από την σκηνή οι θεατές μπορούν να μπουν, ή να βγουν από το θέατρο όποτε θέλουν. Μπορούν να βγουν στον πεζόδρομο της Βουκουρεστίου και να στρέψουν το βλέμμα τους από τον ιδιωτικό, στον δημόσιο χώρο και μετά να ξαναμπούν μέσα στο θέατρο. Έξω από το θέατρο έχει τοποθετηθεί ένας μετρητής θέσεων, μετρά την κίνηση των θεατών, πόσοι εισέρχονται εξέρχονται, πόσες θέσεις απομένουν.

Στον χώρο του θεάτρου, οι θεατές συμβάλλουν με επαναλαμβανόμενες — παρόμοιες κινήσεις στην δράση επί σκηνής και δημιουργούν έναν ανεπαίσθητο θόρυβο, καθώς σηκώνονται ή κάθονται στις θέσεις τους.

Οι εντός σκηνής επαναλαμβανόμενες ενέργειες των ηθοποιών συνυφαίνονται με την εκτός σκηνής κινητικότητα και δημιουργούν, μοτίβα ήχων, εικόνων, ρυθμών, προσωπικοτήτων που αποχωρούν ή εισέρχονται στον χώρο. Μία διαλογιστική επανάληψη απλώνεται σε όλο τον χώρο και τον χρόνο που παραμένει κάποιος μέσα στο πλαίσιο του *Μέσα*, είτε παρακολουθεί την παράσταση, είτε έχει βγει στον δρόμο. Η επανάληψη στην οποία συμβάλλει και ο θεατής, του υποδεικνύει την δική του καθημερινότητα, όχι για να τον εντάξει και πάλι μέσα σε αυτήν αλλά για να τον στρέψει προς αυτήν.

Λίλη Πεζανού (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών)

Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ως ερμηνευτής των ονείρων του, των ονείρων μας

Επειδή είμαι μάλλον άνθρωπος της πράξης παρά της θεωρίας, θα μιλήσω και θα σας δείξω φωτογραφίες από την πολύχρονη συνεργασία μας.

- Περιγραφή των εικόνων με σκίτσα.
- Τα μέσα που χρησιμοποιεί για την παραγωγή των εικόνων και ο χειρισμός τους.
- Το χειροποίητο των υλικών.
- Η μετάβαση από την μια εικόνα στην άλλη.
- Η έντονη σκηνική παρουσία του.

Παρασκευή Τεκτονίδου (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών)

Πώς να κάνουμε πράγματα με τις «ζωντανές εικόνες»: η επιτελεστικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου μέσα από το παράδειγμα του *Μεγάλου Δαμαστή*

Τα έργα του Δημήτρη Παπαϊωάννου διακρίνονται, για να δανειστούμε τα δικά του λόγια, από τη «διαρκή μεταμορφωτική ροή εικόνων». Στα «σκηνικά γεγονότα» του, όπως ο ίδιος τα ονομάζει, συντίθενται και αποσυντίθενται εικόνες, ενσαρκωμένες στα σώματα των χορευτών, το φως, τα σκηνικά αντικείμενα. Εικόνες που αναδύονται επί σκηνής, ενώ την προσοχή των θεατών αποσπά κάτι άλλο, και φυλλοροούν έπειτα η μία μέσα στην άλλη. Η ιδιαίτερα φροντισμένη, έτσι ώστε να επενεργεί αισθητηριακά, απτή, υλική μορφή των έργων του δημιουργεί την αίσθηση μίας διαρκούς μετεώρισης ανάμεσα στην αναγνώριση, που μπορεί να παράγει κάποιο ενδεχόμενο νόημα, και το παραξένισμα, που το ανοίγει σε πολλαπλές αναγνώσεις. Καθώς οι εικόνες «ρέουν» μπροστά στα μάτια των θεατών, ενώ κάτι άλλο αιχμαλωτίζει εφήμερα την συγκέντρωσή τους, δημιουργούν την εντύπωση της ψευδαίσθησης, στην οποία συχνά, ο σκηνοθέτης προκαλεί ρωγμές τονίζοντας την τεχνητότητα [artificiality] του θεάματος. Σε όλο το έργο του η σχέση μεταξύ υλικότητας και σημειακότητας βρίσκεται σε μία διαρκή ταλάντωση. Για να κατανοήσουμε αυτό το τόσο ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ιδίωμα και την επίδρασή του στο κοινό μοιάζει να μην αρκεί μία αμιγώς σημειωτική, ερμηνευτική προσέγγιση που αναζητά την επικοινωνία καθαρών νοημάτων. Αντίστοιχα ελλιπής φαίνεται να είναι μία προσέγγιση που επικεντρώνεται μόνο στην σωματική, αισθητηριακή εμπειρία παραβλέποντας τα έστω θραυσματικά, αφηγηματικά ίχνη. Τα τελευταία αρκετά χρόνια, ο λόγος για την τέχνη δανείζεται από άλλες θεωρητικές πειραχίες, την έννοια της «επιτελεστικότητας» [performativity], έτσι ώστε να γεφυρώσει τα απτά, τελικά καλλιτεχνικά έργα με τους ενδεχόμενους τρόπους πρόσληψής τους. Η παρούσα ανακοίνωση προσεγγίζει το έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου μέσα από το πρίσμα της «επιτελεστικότητας» όπως το στοιχειοθετούν στον 21ο αι. μελετητές της τέχνης, αναπτύσσοντας την βασική έννοια του «επιτελεστικού» [performative] που εισήγαγε στη μελέτη της γλώσσας ο βρετανός φιλόσοφος J.L. Austin.

Καλλιόπη Σίμου (Περφόρμερ, θεατρολόγος)

Μορφή και Ρυθμός: δύο μηχανισμοί διέγερσης της ψυχοσωματικής λειτουργίας του ερμηνευτή ως εκκύκλημα στοχασμού για τον θεατή

Για ποιον λόγο μας γοητεύει ένα πλάσμα βαθιά προσπλωμένο; Ποιους κανόνες και τρόπους ακολουθεί πάνω στη σκηνή για να μείνει εν τέλει έκθετο και διαθέσιμο στις αισθήσεις των θεατών, ώστε οι τελευταίοι να προβάλλουν πάνω του τις δικές τους μνήμες και σκέψεις; Στη συγκεκριμένη τοποθέτηση θα δούμε, μέσα από παραδείγματα από το *Πουθενά* και το *Μέσα*, την επιμονή του Δ. Παπαϊωάννου στον λεπτομερή μορφολογικό και ρυθμολογικό σχεδιασμό της σκηνικής δράσης και την εκπλήρωση και ερμηνεία αυτού. Λόγω της αναλογικής και επαγωγικής λειτουργίας της τέχνης, αυτός ο λεπτομερής σχεδιασμός και η ερμηνεία του, μπορεί να οδηγήσει από το ατομικό και επιμέρους στον στοχασμό περί της ζωής εν γένει και της ενδόμυκτης φύσης του ανθρώπου.

Δημήτρης Πλάντζος (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Η ανάπλαση της ελληνικότητας

Οι δίδυμες τελετές έναρξης – λήξης που σχεδίασε ο Δημήτρης Παπαϊωάννου για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας του 2004 επιστρέφουν σκόπιμα στο παλαιό – και ενδεχομένως ήδη τότε στερεοτυπικό – δίπολο Απολλώνιου μέτρου / Διονυσιακού ενθουσιασμού με σκοπό τον επαναπροσδιορισμό, όχι τόσο της ντισεϊκής αντίληψης περί ελληνικού ήθους όσο της ίδιας της ιδέας της ελληνικότητας στον πυρήνα της. Αν και ασφυκτικά περιορισμένες από το τελετουργικό πρωτόκολλο που επέβαλε η ολυμπιακή διαδικασία (ιδίως η έναρξη), οι δύο τελετές έχουν συλληφθεί ως δύο πράξεις μίας παράστασης, της οποίας το περιεχόμενο ο θεατής αντιλαμβάνεται μόνον όταν σβήσουν τα φώτα στο φινάλε και της τελευταίας σκηνής. Έτσι, η κατεστημένη, πομπική, αυστηρά επιτελεστική και επίσημη έναρξη, έδινε τη θέση της στο λαϊκό πανηγύρι της λήξης: από τη μια ανατρέποντας την εικόνα μεγαλόπρεπης εξιστόρησης που είχε αποπνεύσει η έναρξη δεκατέσσερις μέρες πριν, κι από την άλλη κλείνοντας το μάτι στο κοινό, εγχώριο και διεθνές. Η καλλιτεχνική εξέλιξη, άλλωστε, του σκηνοθέτη μετά το κομβικό (και για τη δική του προσωπική πορεία) 2004, έδειξε πώς έβλεπε ο ίδιος την ανάπλαση της ελληνικότητας για τον 21ο αιώνα, ειδικά μέσα από παραστάσεις όπως το 2 του 2006 ή το *Μέσα* (2011).

Μάνος Λαμπράκης (Δραματουργός)

Love me or kill me: Από τη διάλυση του «φύλου» στην επανασύσταση της «φυλής». 2000-2004: Η διαδρομή του Δημήτρη Παπαϊωάννου από τη Sarah Kane και τον Λευτέρη Βογιατζή στους Ολυμπιακούς Αγώνες

Όταν ξεκίνησαν οι αναγνώσεις του έργου της Sarah Kane *Καθαροί πια (Cleansed)*, τον Αύγουστο του 2000, του πρώτου κειμένου με το οποίο αναλάμβανε ο σκηνοθέτης Λευτέρης Βογιατζής να συστήσει την αυτόχειρα βρετανίδα συγγραφέα στο ελληνικό κοινό, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου θα εμφανιζόταν με πολλαπλές καλλιτεχνικές ταυτότητες στην κομβική παράσταση της «νέας ΣΚΗΝΗΣ» στο θέατρο «ροές». Ωστόσο, μέσα από μια διαδοχή γόνιμων καλλιτεχνικών ρήξεων με τον Λευτέρη Βογιατζή, κυρίως για την φύση της «ταυτότητας φύλου» του ρόλου που είχε κληθεί να υποδυθεί για πρώτη φορά ως ηθοποιός σκηνής, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ολοκληρώνει την πρώτη φάση του καλλιτεχνικού του έργου με την «Ομάδα Εδάφους» κι αναλαμβάνει την καλλιτεχνική διεύθυνση μιας παγκόσμιας αθλητικής γιορτής υπερμεγέθους κλίμακας, με την οποία θα επανασυστήσει στο παγκόσμιο τηλεοπτικό κοινό την πολιτιστική ιστορία της ελληνικής «φυλής».

Αγγελική Κορδέλλου (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Γιώργος Κουμεντάκης-Δημήτρης Παπαϊωάννου: συνθέσεις-ορόσημα στο πλαίσιο μιας γόνιμης συνεργασίας

Πολύπτυχη και μακροχρόνια η συνεργασία του συνθέτη Γιώργου Κουμεντάκη με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου έφερε στο φως μια σειρά συνθέσεων που χρονολογούνται κατά κύριο λόγο στην δεκαετία του '90. Την έναρξη της συνεργασίας τους σηματοδότησε η σύνθεση *Έρωτος-Δαίμων* για κόντρα-τενόρο και δυο πιάνο —σε ποίηση της Σαπφούς— για το πρώτο μέρος της παράστασης «Φεγγάρι/Σαπφώ» (1992) της Ομάδας Εδάφους του Δ. Παπαϊωάννου. Ακολούθησαν οι συνθέσεις *Η Ιφιγένεια στο γεφύρι της Άρτας* (1994-5), *Δράκουλας* (1997) και *Η Καταιγίδα* για τις ομώνυμες παραγωγές της Ομάδας Εδάφους, καθώς και το *Ρέκβιεμ (για το τέλος του έρωτα)* (1995) για το έργο «Ενός λεπτού σιγή» (1995) της ίδιας χορευτικής ομάδας. Πέρα από τις συνεργασίες των δυο καλλιτεχνών στον χώρο του σύγχρονου χορού, η σκηνοθετική ματιά του Δ. Παπαϊωάννου αποτυπώθηκε σε έργα του Γ. Κουμεντάκη, όπως η σουίτα των αδελφών Γκριμμ (1996), το «Ζευγάρι» (2004), μέρος του συνθετικού κύκλου *Μεσόγειος Έρημος* για πιάνο/τσέμπαλο το οποίο παρουσιάστηκε στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων 2004 [μέρη του ίδιου κύκλου χρησιμοποιήθηκαν στο έργο της Ομάδας Εδάφους «Για πάντα» (2001)], και σε συνθέσεις-ορόσημα που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα της παράστασης «Πριν» (2005) στα πλαίσια του Μουσικού Ιουλίου του Φεστιβάλ Αθηνών. Σκοπός της προτεινόμενης εισήγησης είναι να αναδείξει —μέσα από μια σύντομη επισκόπηση των προαναφερόμενων συνθέσεων— βασικά στάδια και χαρακτηριστικά της συνεργασίας/αλληλεπίδρασης μεταξύ των δυο καλλιτεχνών, καθώς και τον αντίκτυπο της στο συνθετικό έργο του Γ. Κουμεντάκη.

Δνώ Καγγελάρη (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου)

Δημήτρης Παπαϊωάννου: αναζητώντας την ποιητική του

Ερευνώντας το έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου, από *Τα Τραγούδια* ως τον *Εγκάρσιο Προσανατολισμό*, επιχειρείται η ανάδειξη στοιχείων της ποιητικής που συνιστούν την ταυτότητά του.

Γιώργος Σαμπατακάκης (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Για μία κουήρ γενεαλόγηση του έργου του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η εισήγηση θα προσπαθήσει να γενεαλογήσει την πολιτισμική αισθητική και την «ποιητική» του Δημήτρη Παπαϊωάννου, δίνοντας έμφαση σε ζητήματα «καταγωγής» από μια ελληνική γκέι μυθολογία (και Τσαρουχική *παλληκαροσύνη*) μέχρι και τα πρόσφατα drag υβρίδια/Kunstfiguren (τα σώματα που αναμετρώνται με όγκους υλικών, που συντήκονται με άλλα σώματα, που απανθρωποποιούνται, που πλάθονται ως ένζυμα υβρίδια και γίνονται εντομάνθρωποι).

Δημήτρης Παπανικολάου (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης)

Ο Δημήτρης στην ακτή: από την Ανάφη στο *Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα*

Στόχος μου σε αυτή την παρέμβαση είναι να μιλήσω, προσωπικά και θεωρητικά, για δυο φαινομενικά ασύνδετα πρότζεκτς του Δημήτρη Παπαϊωάννου, τα οποία είδα να εξελίσσονται: το *Ρέκβιεμ για το τέλος του Έρωτα* (Ομάδα Εδάφους, 1995) και τα σκίτσα από την Ανάφη (δημοσιευμένα διαδικτυακά και έπειτα στο περιοδικό *Notas*, αρ. 15, Δεκέμβριος 2021).

Στοιχειοθετώντας μια ανάγνωση γενεαλογική και σε αναταραχή αρχείου, θα αντισταθώ στο αναμενόμενο, να δω αυτά τα δύο πρότζεκτ σε χρονολογική σειρά. Θα αντισταθώ, δηλαδή, σε μια ανάλυση που θα ήθελε τα «δύσκολα χρόνια της δεκαετίας του '90» και τα σώματα που πέφτουν σε ένα πολιτικό Ρέκβιεμ για τους χαμένους από AIDS φίλους, να έχουν πια αντικατασταθεί από την ηρεμία, την προσμονή και τη χαρά που βλέπει κανείς στα σκιτσαρισμένα πρόσωπα και τα σώματα στην παραλία της Ανάφης. Και θα προσπαθήσω να σκεφτώ το αντίθετο: να δω τι θα μπορούσε να σημαίνει αυτή η σύγχρονη σκιτσαρισμένη ετεροτοπία, αυτό το «ο Δημήτρης στην ακτή» του 2021, αν το δει κανείς ταυτόχρονα εμπροσθόπλευρο, σταμπαρισμένο και από τις εικόνες της δεκαετίας του '90, μεταξύ των οποίων και τις εμβληματικές εικόνες από το *Ρέκβιεμ*. Πόσο αντέχουν αυτά τα σκίτσα των φίλων μου στην ακτή, τη φασματική παρουσία του Ρέκβιεμ πάνω τους; Αλλά και κυρίως: πόσο έντονα, πόσο πολύ, πόσο συνέχεια, είναι τα σώματα στο Ρέκβιεμ στοιχειωμένα από την πιθανότητα του μέλλοντός τους, μιας στιγμής άλλης, μιας άλλης διακινδύνευσης, μιας άλλης *διάταξης σωμάτων κι ηδονών* κι όσων τα δένουν. Μιας άλλης, που λέει κι ο ποιητής, δυνατότητας, γι αυτούς και για τους άλλους, *βεβαίως να φανούν, κι ελεύθερα να κάμουν*.

Κωνσταντίνος Κυριακός (Πανεπιστήμιο Πατρών)

«Ο έρωσ ως αγιότητα»: για μία κουήρ θρησκευτικότητα στο έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η θρησκευτική και η queer ορατότητα δραματοποιούν και εορτάζουν απρόσμενες εμπειρίες, σε συσχετισμό με αισθητικά, ηθικά και πολιτικά θέματα. Στην ανακοίνωση, με άξονα αρχετυπικά μοτίβα και μυθικές αναγωγές στην εργογραφία του Δημήτρη Παπαϊωάννου, θα επιχειρηθεί η διασταύρωση ορισμένων από τις κατευθύνσεις των σύγχρονων σπουδών γύρω από τη θρησκευτικότητα με την κουήρ ταυτότητα και πολιτική: *mater dolorosa*, αισθητική του πένθους, μορφές του κακού και του δαιμόνιου, μεταφορές/παραβολές του Άγγελου προστάτη και εξολοθρευτή, καρναβαλικότητα και (απο)ιεροποίηση του φύλου, αισθητική της εικονοπλαστικής σύνδεσης Διόνυσου/Ιησού δια της ποίησης και των εικαστικών. Στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα, δεν θα απουσιάσουν σχόλια για τον καλλιτεχνικό διάλογο του Παπαϊωάννου με το έργο του Γιάννη Τσαρούχη, του Pier Paolo Pasolini, του Derek Jarman και του Robert Bresson αλλά και για την περσόνα (εξαίρεσης) του Παπαϊωάννου στον ελληνικό κινηματογράφο (Αλέξης Μπίστικας, Μενέλαος Καραμαγγιώλης).

Ελένη Παπαργυρίου (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

Κινούμενη εικόνα – μουσική – κείμενο: ο Καβάφης του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η ανακοίνωση επιχειρεί μια γενεαλογική και ερμηνευτική ανάγνωση της εικονοποιητικής και σκηνοθετικής ματιάς του Δημήτρη Παπαϊωάννου στην παράσταση *ΚΚ* (2010), βασισμένη στη μελοποίηση δεκατριών ποιημάτων του Κ. Π. Καβάφη από τη Λένα Πλάτωνος. Οι queer κινούμενες εικόνες που απαρτίζουν την παρέμβαση του Παπαϊωάννου πάνω στην καθαφική ποίηση εγγράφονται σε μία παράδοση εικαστικής ερμηνείας του ποιητή που περιλαμβάνει το ζωγραφικό έργο του David Hockney και του Γιάννη Τσαρούχη, καθώς και το φωτογραφικό έργο του Duane Michals και του Στάθη Ορφανού. Θα εξεταστεί η συνομιλία του video art με τα ίδια τα κείμενα του Καβάφη και τη μελοποίησή τους από τη Λένα Πλάτωνος στη βάση των εννοιών της θανατογραφίας και του φετίχ, όπως διατυπώθηκαν από τον Roland Barthes στις μελέτες του *Εικόνα, μουσική, κείμενο και Camera Lucida* και τον Christian Metz στο κείμενο «Φωτογραφία και φετίχ» αντίστοιχα. Ασπρόμαυρος φορμαλισμός και παράλληλα κίτς και πορνογραφία, φετιχισμός του σώματος και εφήμερη αισθητική των κόμιξ, φωτογραφία και κινούμενη εικόνα, παιχνίδι φωτός και σκιάς συμπλέκονται και διαφοροποιούνται στην εικονοποιητική φαντασία του Παπαϊωάννου δημιουργώντας ένα πολύτροπο επιτελεστικό μόρφωμα. Τέλος, η ανακοίνωση θα τοποθετήσει την κατά Παπαϊωάννου ερμηνεία της καθαφικής ποίησης στην συγκυρία όπου πρωτοπαρουσιάστηκε, συζητώντας αντιδράσεις της κριτικής και του κοινού του 2010 και ανιχνεύοντας τις ρήξεις του αναγνωστικού ορίζοντα προσδοκιών που επέφεραν διαχρονικά οι εικαστικές καινοτομίες της.

Πάνος Μιχαήλ (Φωτογράφος, ψηφιακός καλλιτέχνης, συντάκτης πολιτιστικών θεμάτων)

Δικό Σου Είναι Αυτό Που Αναζητώ*

Αυτή η ομιλία θα επιχειρήσει όχι ν' απαντήσει (η σημαντική τέχνη και οι σπουδαίοι καλλιτέχνες άλλωστε ερωτήσεις μας απευθύνουν καθώς ΠΑΙΖΟΥΝ και μας προσκαλούν και εμάς στο προαιώνιο παιχνίδι τους) αλλά να διεισδύσει μέσα στα αλληπάλληλα queer σωματογραφικά φαγιούμ του Παπαϊωάννου, αναζητώντας 1) τι είναι αυτό που συνδέει το queerness και το σχεδόν μεταμοντερνικό θαύμα του gender fluidity του καιρού μας με την queer προγονική εγχώρια κολυμβήθρα στην οποία ο Παπαϊωάννου βαφτίστηκε στα αρχικά του στάδια 2) τον τρόπο που περίλουσε με την ποιητικότητα των queer σωμάτων του τον καλλιτεχνικό περίγυρο, ύστερα την μάζα που τον έχρισε Εθνικό επί Ολυμπιάδας και πως της ξέφυγε διαχέοντας την πρώτη δεκαετία της κρίσης μέχρι και τώρα, την τεθλασμένη ονειρική κοινότητά του αφενός στο παγκόσμιο χωριό και την ψηφιακή άνοιά του κι αφετέρου πως παρακολούθησε, κατέγραψε και ύστερα κατανόησε αυτό τον πολυπρισματικό κόσμο και 3) πως ενώνοντας την queer μνήμη και φαντασία του με την ευλογημένη φρενίτιδα του σύγχρονου παφλασμού των φύλων, άφησε τον εαυτό του να κολυμπήσει και να ενωθεί με τα άπειρα μικρά κομμάτια που έχουν φτιάξει microconfusions, πολιτισμικές συζεύξεις και αισθητικές εμπειρίες ξεπερνώντας τα σε υβριδικότητα και πρωτοτυπία καθώς περιπλανιέται στην κεντρική σκηνή της Δύσης. Και Επιστρέφει Ξανά Σε Μας Για Να Αναζητήσει.

Νεφέλη Σαρρή (Σκηνοθέτιδα, κινηματογραφίστρια)

Πίσω από τον τοίχο

Το *Πίσω από τον τοίχο* είναι ένα ντοκιμαντέρ πάνω στον Έλληνα σκηνοθέτη, χορογράφο, περφόρμερ, εικαστικό, Δημήτρη Παπαϊωάννου, δεν πρόκειται όμως για ένα τυπικό πορτρέτο. Παρακολουθώντας την προετοιμασία του πιο μυστηριώδους και λιτού έργου του, με τίτλο *Still Life*, η ταινία επικεντρώνεται στο όραμα και στην φιλοσοφία του δημιουργού του, στον τρόπο εργασίας του και στην καθημερινότητά της, στους αφοσιωμένους συνεργάτες του. Το *Πίσω από τον τοίχο* επιχειρεί έναν παραλληλισμό μεταξύ της δημιουργικής διαδικασίας και του μύθου του Σισύφου, τονίζοντας ότι ζωή και εργασία των μεγάλων καλλιτεχνών δεν διαχωρίζονται.

Σημείωμα της σκηνοθέτιδας: Ο δημιουργός και η ομάδα του αγωνίζεται να στήσει μια παράσταση: ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ετοιμάζει το *Still Life*, ένα έργο απείριστο, βουβό, σχεδόν ασπρόμαυρο. Στην αρχική μου ανάγκη να εξερευνήσω το σύμπαν του Έλληνα καλλιτέχνη σύντομα προστέθηκαν κι άλλες. Θέλησα να κάνω ένα ντοκιμαντέρ που να αγκαλιάζει τον κόσμο του Παπαϊωάννου. Μια ταινία επεξηγηματική που να δείχνει στους θεατές τι υπάρχει πίσω από μια τέτοια παράσταση, διατηρώντας παράλληλα την γοητεία της σκηνοθετικής τέχνης του Παπαϊωάννου και την μαγεία της δημιουργικής διαδικασίας καθεαυτής. Το *Πίσω από τον τοίχο* δεν είναι ούτε βιογραφία, ούτε μια ταινία για τον χορό. Ο θεατής όμως έχει την ευκαιρία, παρατηρώντας τον καθοδηγητή την ώρα που εργάζεται, να μάθει κάτι περισσότερο για αυτόν, γιατί ο Δημήτρης Παπαϊωάννου είναι πίσω από κάθε σύνθεση, πέτρα, τοίχο.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τίτλος: ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΙΧΟ

Παραγωγή: Αργοναύτες ΑΕ

Συμπαράγωγή: ΕΡΤ ΑΕ

Powered by Onassis Culture

Με την υποστήριξη του Ελληνικού Κέντρου

Κινηματογράφου και της Flunet Productions

Έτος παραγωγής: 2019

Χώρα παραγωγής: Ελλάδα

Είδος: Ντοκιμαντέρ

Διάρκεια: 68' (theatrical)

Γλώσσα: Ελληνικά

Υπότιτλοι: Αγγλικά

Χρώμα

Σελίδα facebook: <https://fb.me/BehindTheWallDOC>

Trailer: <https://www.youtube.com/watch?v=9dyiQb1GfRI>

CREDITS

Σενάριο/ Σκηνοθεσία: Νεφέλη Σαρρή

Παραγωγός: Ιωάννα Μπολομίτη

Executive producer: Πάνος Παπαχατζής

Συμπαράγωγός: Νεφέλη Σαρρή

Διεύθυνση Φωτογραφίας: Alfonso De Munno Gallardo

Μοντάζ: Γιάννης Τσιτσόπουλος

Ήχος: Δημήτρης Κουκουβάνης

Σχεδιασμός ήχου/Πρωτότυπη μουσική: Roberta D'Angelo

Μιξάζ: Κώστας Φυλακτίδης

Εμφανίζονται οι

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

και

ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ ΠΡΟΚΟΠΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΙΛΤΟΣ, ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΥΛΙΝΑ, ΒΑΣΙΛΟΠΑΝΑΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΒΑΦΕΑΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, ΒΙΤΣΑΞΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΗΣΤΙΑΝΑ, ΓΙΟΥΝΣΕΝ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΔΑΡΖΕΝΤΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ, ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΜΑΡΚΕΛΛΑ, ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΑΚΟΣ ΤΑΣΟΣ, ΔΙΟΝΥΣΑΤΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ΕΞΑΡΧΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΖΕΡΒΑΣ ΗΡΑΚΛΗΣ, ΖΗΚΑ ΡΩΞΑΝΗ, ΘΑΝΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, ΚΑΒΒΑΘΑ ΚΑΛΗ, ΚΑΡΑΘΑΝΟΣ ΤΑΣΟΣ, ΚΑΡΑΜΠΙΛΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, ΚΑΡΣΕΡΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ ΟΛΙΑ, ΛΥΤΟΥ ΡΙΤΑ, ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΒΙΚΥ, ΜΑΥΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΜΗΤΤΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΜΟΚΑ ΣΤΑΘΟΥΛΑ, ΜΟΣΧΟΥ ΕΛΕΝΗ, ΜΠΑΛΤΖΗΣ ΣΑΒΒΑΣ, ΜΠΑΜΠΑΝΑΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΜΟΜΜΕΡΤ JULIAN, ΜΠΟΥΡΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, ΜΟΥΤΟΥΣΗ ΑΜΑΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΛΙΝΑ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΤΙΝΟΣ, ΝΤΟΒΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΝΤΩΝΑ ΣΟΦΙΑ, ΞΑΓΟΡΑΡΗΣ ΖΑΦΟΣ, ΟΖΑΤΕΣ ΡΙΤΑ, ΟΡΦΑΝΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ, ΠΑΝΤΑΖΑΡΑΣ ΑΡΓΥΡΗΣ, ΠΑΠΠΑ ΝΙΝΑ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΦΟΙΒΟΣ, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΙΝΑ, ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΥΛΟΣ, ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ ΕΛΕΝΑ, ΠΕΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΠΛΕΣΣΑ ΙΩΑΝΝΑ, ΠΟΥΛΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΡΟΖΑΝΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ, ΣΙΜΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΣΕΡΒΕΤΑΛΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ, ΣΚΩΤΗΣ ΔΡΟΣΟΣ, ΣΟΥΛΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ΣΤΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΣΥΜΕΩΝ, ΤΣΙΧΛΗ ΝΤΙΝΑ, ΦΛΩΚΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΧΑΤΖΗΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, ΧΡΥΣΑΦΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, ΨΕΒΕΔΟΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, ΨΕΒΕΔΟΥΡΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ, DUB STERAN, HILLS PHILIP, IACHIMENCO VLADIMIR, RANDALIEVA ROSITSA

Αύρα Ξεπαπαδάκου (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας)

Ξεκλειδώνοντας το cabinet de curiosités του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Στην ομιλία μου θα επιχειρήσω μία εισαγωγική παρουσίαση του αρχείου του Δημήτρη Παπαϊωάννου, προσπαθώντας αρχικά να καταρρίψω το στερεότυπο του στατικού και αδρανούς αποθετηρίου τεκμηρίων, το οποίο έχει τροφοδοτήσει μία παγιωμένη προκατάληψη αναφορικά με τη λειτουργία και τη συνεισφορά των παραστασιακών αρχείων. Θα εστιάσω στην έννοια του δημιουργικού και ζωντανού αρχείου με επίκεντρο το αρχείο Παπαϊωάννου, το οποίο ήδη από τον τίτλο μου θα παρομοιάσω με ερμάριο εκπλήξεων, αξιοπερίεργων και παράδοξων αντικειμένων (cabinet de curiosités), που υπόκεινται σε διαρκή ανανέωση, εμπλουτισμό και ανατροφοδότηση.

Ελπίδα Κομιανού, Ευαγγελία Χελιώτη, Παρασκευή Δαμάλα (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Ιστορίες μέσα από το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Από το *Βουνό* έως τα *Φεγγάρια*

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 ο Δημήτρης Παπαϊωάννου μαζί με την Αγγελική Στελλάτου δημιουργούν την «Ομάδα Εδάφους», σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται ως η «Νέα άνοιξη του ελληνικού χορού», με πολλές ομάδες να συστήνονται για πρώτη φορά στο ελληνικό κοινό. Μέσα από το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου αναζητούμε τα πρώτα βήματά του, από το 1986 με το *Βουνό* έως το 1992 με τα *Φεγγάρια*. Πρόκειται για τις παραστάσεις που παρουσιάστηκαν πριν τη *Μήδεια* και την αλλαγή που αυτή επέφερε στα χοροθεατρικά δρώμενα με τη θέσπιση του πρώτου Κρατικού Βραβείου Χορού, το οποίο απέσπασε η Ομάδα Εδάφους.

Ποια είναι η πρόσληψη των θεαμάτων από την κριτική, τον τύπο και το κοινό; Πώς υποδέχονται τις δημιουργίες της Ομάδας Εδάφους, πώς παρουσιάζονται αυτές οι παραστάσεις; Ο Τύπος δυσκολεύεται ακόμη και να ορίσει, να ονοματίσει ή να κατατάξει ειδολογικά το συναρπαστικό αυτό θέαμα. Μέσα από τα δημοσιεύματα της εποχής, που φυλάσσονται στο αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου, και τα τεκμήρια, που έχουμε επεξεργαστεί, καταγράφουμε τα πρώτα βήματα της Ομάδας Εδάφους, τις πρώτες επτά παραστάσεις, την υποδοχή της κριτικής, τις θέσεις του ίδιου του Παπαϊωάννου αναφορικά με τα έργα του και τις δυσκολίες ανεύρεσης χώρου που οδήγησαν στην κατάληψη του Κτιρίου Καλλιτεχνών, το οποίο θα αναδειχθεί σε εστία της καλλιτεχνικής τους δημιουργίας εκείνη την περίοδο.

Βάλια Βράκα (Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: η μετάβαση από την αναλογική μορφή στην ψηφιακή εποχή

Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου αποτελεί μια πολυεπίπεδη και ανήσυχη καλλιτεχνική προσωπικότητα που εκφράζεται μέσα από τον χορό, το κόμικ, τη σκηνογραφία τις οπτικές τέχνες και κυρίως τη σκηνοθεσία. Η δημιουργική του πορεία που ξεκίνησε από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και συνεχίζεται έως σήμερα, αποτυπώνεται πλήρως στο προσωπικό του αρχείο, που περιλαμβάνει σπάνια χειρόγραφα σχέδια και κείμενα, υλικό δημοσιότητας, έντυπα προγράμματα, αφίσες, φωτογραφίες καθώς και οπτικοακουστικά ντοκουμέντα.

Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια αναγνώριση της καλλιτεχνικής του αξίας, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η ανάγκη για έρευνα στο αρχειακό υλικό. Σε αυτό το πλαίσιο σχεδιάστηκε και ξεκίνησε να υλοποιείται το έργο της τεκμηρίωσης και ψηφιοποίησης του Αρχείου Δημήτρη Παπαϊωάννου. Το έργο, που είναι ακόμα σε εξέλιξη, βασίστηκε σε καλές πρακτικές και προδιαγραφές διαλειτουργικότητας και ποιότητας για τη διάθεση ψηφιακού πολιτιστικού περιεχομένου.

Στην παρούσα ανακοίνωση θα αναλυθούν τα στάδια επεξεργασίας του υλικού που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τον λεπτομερή σχεδιασμό των εργασιών, την επιλογή του υλικού, τη χρήση δόκιμων πρότυπων μεταδεδομένων και τον χειρισμό των πνευματικών δικαιωμάτων.

Ο στόχος του έργου είναι να καταστήσει το αρχειακό υλικό προσβάσιμο στη διεθνή ερευνητική κοινότητα, με σεβασμό αφενός στα διεθνή πρότυπα, αφετέρου στις ανάγκες και τις προσδοκίες του ίδιου του δημιουργού.

Παρασκευή Δαμάλα, Γεωργία-Μαρία Παπαδάκη, Λουίζα Νικολάου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου: εργογραφία, τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση

Το αρχείο του Παπαϊωάννου συνιστά μία επισκόπηση της ιστορίας του ίδιου ως δημιουργού, αλλά και μιας ολόκληρης εποχής, που εκκινεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 και εκτείνεται έως και σήμερα. Οι δημιουργίες του ξεκίνησαν από την underground σκηνή, απέκτησαν ένα αυξανόμενο αριθμό αφοσιωμένων θεατών, μετέβησαν στα μεγάλα θέατρα, ταξίδεψαν στο εξωτερικό και πλέον χαίρουν διεθνούς αναγνώρισης συγκροτώντας μία σημαντική, τολμηρή και πρωτότυπη καλλιτεχνική παρακαταθήκη στο πεδίο των παραστατικών τεχνών.

Στην παρέμβασή μας θα εστιάσουμε στις εργασίες της ομάδας μας στο αρχείο, που συνοψίζονται στους όρους εργογραφία, τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση, όμως περιλαμβάνουν πλείστες και ποικίλες άλλες ερευνητικές πτυχές όπως ο σύνθετος συσχετισμός, ο αναλυτικός σχολιασμός και τα ερμηνευτικά συμπεράσματα.

Μέσα από την παρουσίαση θα προσπαθήσουμε να μεταφέρουμε την εμπειρία της συγκρότησης ενός ζωντανού αρχείου, που συνεχώς εμπλουτίζεται, σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας και θα αναφερθούμε στα εύλογα εμπόδια και τις αναμενόμενες δυσκολίες που συχνά συναντάμε. Τέλος θα μιλήσουμε για τη βιωματική σχέση που αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια της εργασίας μας στο αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου.

Βασίλης Πουλόπουλος (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Δημιουργώντας την ψηφιακή υποδομή για το αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η δημιουργία υποδομών για την υποδοχή δεδομένων πολιτισμού αποτελεί ένα κομμάτι διεπιστημονικής έρευνας μεταξύ ανθρώπων της τεχνολογίας και των ανθρωπιστικών επιστημών. Στη διάρκεια της έρευνας αυτής έχουν προκύψει πληθώρα προτύπων, καλών πρακτικών, οδηγιών, ακόμα και έτοιμων συστημάτων που βασίζονται στα παραπάνω προκειμένου να μπορεί η εργασία της ψηφιοποίησης ενός αρχείου να μπορεί να γίνει απρόσκοπτα.

Στην παρούσα περίπτωση, αναλύουμε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίσαμε την υποδομή η οποία θα φιλοξενήσει το αρχείο Δ. Παπαϊωάννου. Η περίπτωση αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερα και διακριτά στοιχεία καθότι είναι μια πολυεπίπεδη συλλογή, με πληθώρα διαφορετικών ειδών δεδομένων, με διαφορετικά χαρακτηριστικά αλλά και πολιτιστικές προσεγγίσεις το καθένα.

Η δημιουργία της Βάσης Δεδομένων και του διαχειριστικού εργαλείου καταγραφής και οπτικοποίησης των δεδομένων ήταν μια δοκιμασία, η οποία έπρεπε να συμπεριλάβει πέραν από το αρχείο καθαυτό, το ύφος και την προσέγγιση του δημιουργού. Παράλληλα, σκοπός της συλλογής δεν είναι μόνο η καταγραφή αλλά η καταγραφή με τέτοιον τρόπο ώστε να είναι εφικτή η περαιτέρω ανάλυση των στοιχείων με πολλαπλούς διαφορετικούς τρόπους, όπως η οπτικοποίηση και η σημασιολογική ανάλυση και σύνδεση των δεδομένων.

Κώστας Βασιλάκης (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Ψηφιακές υποδομές καλλιτεχνικών αρχείων: εξελίξεις και προοπτικές

Η πρόοδος της τεχνολογίας έχει επιτρέψει την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών για αρκετούς μεμονωμένους φορείς και συλλογές, ενώ ήδη υπάρχουν και προσπάθειες δημιουργίας ευρύτερων πολυσυλλεκτικών υποδομών, όπου συγκεντρώνεται και φιλοξενείται υλικό από πολλαπλές πηγές. Ήδη, οι λειτουργίες της ψηφιακής διατήρησης, της αναζήτησης και της προβολής τεκμηρίων, υποστηρίζονται από όλες τις υπάρχουσες υποδομές. Ο πληροφοριακός πλούτος ωστόσο που περιέχεται σε αυτές μπορεί να αξιοποιηθεί με πολλούς ακόμη τρόπους, όπως η αναζήτηση και ανακάλυψη σχέσεων μεταξύ των στοιχείων του περιεχομένου (καλλιτεχνών, έργων κ.λπ.), η συσχέτιση του περιεχομένου με δρώμενα της σημερινής πραγματικότητας και η διάχυση της πληροφορίας μέσα από πολλαπλά κανάλια, συμπεριλαμβάνοντας τα κοινωνικά δίκτυα. Μία πρόσθετη πρόκληση, είναι η αξιοποίηση της δυνατότητας του ευρύτερου πληθυσμού να συμβάλει στον εμπλουτισμό του περιεχομένου των ψηφιακών υποδομών.

Ρούλα Πατεράκη (ηθοποιός, σκηνοθέτιδα)

Θεωρήματα και αξιώματα: ανατέμνοντας το *INK* του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Παρακολουθώντας το έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου από τα πρώτα αναρχικά έργα της «Ομάδας Εδάφους» στην «Κατάληψη» μέχρι το *Ink* στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, αποκωδικοποιώ συνοπτικά τους κώδικες εκείνους που θεμελιώνουν την εργασία του στο «εργαστήρι του καλλιτέχνη».

Νίκος Νικολόπουλος (σκηνοθέτης, κινηματογραφιστής)

Ο κινηματογραφικός φακός ως μέσο απόδοσης των έργων *Primal Matter* (2012), *The Great Tamer* (2017) και *Since She* (2018) του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η παρουσίασή μου θα περιλαμβάνει προβολή με αποσπάσματα βίντεο που κινηματογράφησα κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και των παραστάσεων των έργων *Primal Matter* (2012), *The Great Tamer* (2017) και *Since She* (2018). Η παράλληλη ανακοίνωσή μου θα διερευνήσει τις ακόλουθες θεματικές περιοχές: θα αναλύσω τις καλλιτεχνικές και τεχνικές επιλογές στις οποίες οδηγήθηκα ως κινηματογραφιστής, ώστε να αποδώσω τη χορογραφική σύνθεση, το νοηματικό περιεχόμενο αλλά και τις εικαστικές παραμέτρους καθενός από τα τρία έργα. Πιο συγκεκριμένα, θα εξηγήσω τους τρόπους με τους οποίους διαμόρφωσα τις μεθόδους μου, ώστε να αποτυπώσω τη διαφορετική, κάθε φορά, αφηγηματική δομή και χορογραφική φόρμα: σε μια παράσταση ελάχιστων εκφραστικών μέσων, όπου ο Παπαϊωάννου ήταν μαζί δημιουργός και ένας εκ των δύο μόνο επιτελεστών (*Primal Matter*)· σε μια πολυπρόσωπη παράσταση, όπου ο Παπαϊωάννου ήταν δημιουργός και χορογράφος/σκηνοθέτης της ερμηνευτικής του ομάδας (*The Great Tamer*)· σε μια παράσταση-φόρο τιμής του Παπαϊωάννου σε μια εμβληματική μορφή του σύγχρονου χορού, την Pina Bausch, όπου ως δημιουργός κλήθηκε να ενσωματώσει στην ομάδα του καλλιτέχνιδες και καλλιτέχνες του Tanztheater Wuppertal. Θα μιλήσω, στη συνέχεια, για τη σημασία της κινηματογραφικής καταγραφής ως δημιουργικού εργαλείου του Παπαϊωάννου για την καθημερινή σπουδή και τελειοποίηση του έργου του στην διάρκεια της προετοιμασίας και των προβών, εστιάζοντας και στη βιωματική, εκ μέρους μου, προσέγγιση της καλλιτεχνικής του πράξης. Τέλος, θα παρουσιάσω επιλεγμένες κινηματογραφικές και εικαστικές αναφορές που ο Παπαϊωάννου έχει ενσωματώσει στα τρία έργα του, με ιδιαίτερη έμφαση στην εικονογραφία του γυμνού σώματος.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Παυλίνα Ανδριοπούλου

Η Παυλίνα Ανδριοπούλου γεννήθηκε στην Πάτρα, το 1982. Σπούδασε χορό στην Ανώτερη επαγγελματική σχολή χορού της Νίκης Κονταξάκη και συνέχισε την εκπαίδευση της παρακολουθώντας μαθήματα χορού και ακροβατικών (εδάφους/εναέρια) από καταξιωμένους χορευτές και χορογράφους όπως Frey Faust, David Zambrano, Daniel Lepkoff, Wim Vandekeybus κ.α. Από το 2004 εργάζεται ως χορεύτρια και έχει συνεργαστεί με διάφορες ομάδες χορού και ακροβασίας (Βάσω Γιαννακοπούλου, Κι όμως κινείται, Χορευτές, FingerSix κ.α). Από το 2010 μέχρι και σήμερα είναι μέλος της ομάδας του Δημήτρη Παπαϊωάννου, ως ερμηνεύτρια και ως βοηθός σκηνοθέτη για τις παραγωγές *Transverse Orientation*, *The Great Tamer*, *Still Life*, *Origins*, *Primal Matter*, *Μέσα*. Ως χορογράφος έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Θέατρο και την Εθνική Λυρική Σκηνή.

Κατερίνα Αρβανίτη

Η Κατερίνα Αρβανίτη είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Σπούδασε κλασική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στις κλασικές σπουδές (MA in Classics) του Πανεπιστημιακού Κολεγίου του Λονδίνου (UCL) καθώς και του Πανεπιστημίου του Reading (M. Phil in Classics). Έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Θεάτρου του Πανεπιστημίου του Kent (Ph.D.), με θέμα: «Η αναπαράσταση των γυναικών στις σύγχρονες παραστάσεις της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, με ειδική αναφορά στο θέμα της μητροκτονίας». Τα ερευνητικά και διδακτικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στις σύγχρονες σκηνικές προσεγγίσεις του αρχαίου ελληνικού δράματος στους νεότερους χρόνους. Είναι συγγραφέας του δίτομου έργου: *Η αρχαία ελληνική τραγωδία στο Εθνικό Θέατρο, Τόμος Α': Θωμάς Οικονόμου - Φώτος Πολίτης- Δημήτρης Ροντήρης* και *Β': Τάκης Μουζενίδης, Αλέξης Μινωτής και Αλέξης Σολομός* (Εκδόσεις Παπαζήση 2020).

Κώστας Βασιλάκης

Ο Κώστας Βασιλάκης γεννήθηκε στην Άρτα το 1968 και είναι καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών το 1990 και το 1995 έλαβε διδακτορικό δίπλωμα από το ίδιο Τμήμα. Έχει δημοσιεύσει πάνω από 230 επιστημονικές εργασίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια, και έχει συμμετάσχει σε πάνω από 30 Ευρωπαϊκά και Εθνικά έργα έρευνας και ανάπτυξης, συμπεριλαμβάνοντας το έργο *CROSSCULT* του πλαισίου Horizon 2020, τα έργα *TripMentor* και *SodaSense*, καθώς και τα έργα *Cybertrust*, *Foresight* και *Experimedia Blue*. Έχει διατελέσει μέλος της κριτικής επιτροπής συνεδρίων και αξιολογητής σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχει υπηρετήσει ως ειδικός σύμβουλος στο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο και ως ειδικός σύμβουλος στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τα πληροφοριακά συστήματα, τις αρχιτεκτονικές συστημάτων, τις σημασιολογικές τεχνολογίες και εφαρμογές και την πολιτισμική πληροφορική. Είναι μέλος της κύριας ερευνητικής ομάδας του έργου *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου*.

Βάλια Βράκα

Η Βάλια Βράκα εργάζεται στη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» από το 2002, αρχικά ως βοηθός μουσικολόγου στο Αρχείο Μίκ Θεοδωράκη και από το 2006 έως σήμερα ως υπεύθυνη του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής. Κατά την διάρκεια όλων αυτών των ετών συμμετείχε σε προγράμματα ψηφιοποίησης αρχειακού υλικού, όπως το πρόγραμμα *Δημιουργία ολοκληρωμένης μονάδας τεκμηρίωσης και προβολής της ελληνικής μουσικής* που χρηματοδοτήθηκε από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» και εν συνεχεία υπήρξε επικεφαλής της ομάδας που εργάστηκε για τον εμπλουτισμό της ψηφιακής συλλογής που πραγματοποιήθηκε με τη χορηγία της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος. Επιπλέον έχει εργαστεί και σε άλλα ψηφιακά προγράμματα όπως η Ευτέρπη: Ελληνικά τραγούδια για εκπαιδευτική χρήση – Ψηφιακό Μουσικό Ανθολόγιο, καθώς και τα ευρωπαϊκά προγράμματα *Europeana Sounds* και *EuScreenXL*. Την περίοδο 2014-2016 υπήρξε μέλος του έργου *ARCH-Archival Research and Cultural Heritage: The Archive of Societas Raffaello*

Sanzio και από το 2018 έως το 2020 ήταν μέλος του χρηματοδοτούμενου προγράμματος *Creative European ARCHives as innovative cultural hubs*. Κατά το τρέχον χρονικό διάστημα είναι μέλος της κύριας ερευνητικής ομάδας του έργου *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου* και παράλληλα εκπαιδευτική διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Παρασκευή Δαμάλα

Η Παρασκευή Δαμάλα είναι ερευνήτρια και εκπαιδευτρια ενηλίκων. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Θεατρικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην εκπαίδευση από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ τώρα φοιτά σε μεταπτυχιακό στην Εγκληματολογία. Έχει εργαστεί ως εκπαιδευτρια ενηλίκων σε δομές δια βίου μάθησης, επαγγελματικής κατάρτισης και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από το 2015 εργάζεται ως ερευνήτρια - μέλος της Ομάδας Τεκμηρίωσης ερευνητικών προγραμμάτων παραστασιακής έρευνας.

Στα ερευνητικά προγράμματα *CREARCH* και *Genesis* συνεργάζεται στους τομείς της τεκμηρίωσης, ψηφιοποίησης, προβολής, καθώς και παραγωγής συγγραφικού και δημιουργικού έργου. Από το 2021 συνεργάζεται ως ερευνήτρια στο ερευνητικό έργο *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου*.

Λελλέ Δεμερτζή

Η Λελλέ Δεμερτζή (γεν. 1993) είναι καλλιτέχνης με έδρα το Λονδίνο. Είναι απόφοιτος του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (2017). Παράλληλα, παρακολούθησε μαθήματα υποκριτικής στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και εργάστηκε σε πληθώρα θεατρικών και χορευτικών παραστάσεων ως βοηθός σκηνογράφου. Μετά την αποφοίτησή της από το μεταπτυχιακό τμήμα MA Raumstrategien (Πολιτικές Δημόσιου Χώρου) της Σχολής Καλών Τεχνών Kunsthochschule Weibensee στο Βερολίνο (2019), ήταν 12-Month Intern για το International Program του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης (MoMA) στην Νέα Υόρκη. Το 2020 βραβεύτηκε ως Visual Arts Fellow του Προγράμματος Υποστήριξης Νέων Καλλιτεχνών ARTWORKS του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Το 2022 της απονεμήθηκε η υποτροφία για ανερχόμενους καλλιτέχνες Kickstarter της Kunstfonds Stiftung. Σήμερα εργάζεται στο πρόγραμμα ψηφιακής ανθρωπολογίας του βρετανικού εθνικού ιδρύματος ερευνών για την τεχνητή νοημοσύνη The Alan Turing Institute. Το έργο της (περφόρμανς, βίντεο, εγκαταστάσεις, φωτογραφικά κολάζ) έχει παρουσιαστεί σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις σε Αθήνα, Βερολίνο, Ζυρίχη και Λουκέρνη, Σάλτσμπουργκ, Λισαβόνα, Ακκρά, και Νέα Υόρκη. Το 2022 παρουσίασε την πρώτη της επιμελητική δουλειά *In(de)finite Selfhoods* με 12 διεθνείς καλλιτέχνες. Κείμενα και μεταφράσεις της έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό *Ποιητική* (Τεύχη 17,19,21), στο *toma.org*, και στο *post.toma.org*. Είναι ιδρυτικό μέλος του καλλιτεχνικού διδύμου «Reservoir Peacocks» με αντικείμενο την διατομεακή γυναικεία χειραφέτηση. Η έρευνά της έχει ως αφετηρία το σώμα και μελετά θέματα ταυτότητας και ετερότητας, παρουσίας και απουσίας, μνήμης και ίχνους, κατοικεί στον ενδιάμεσο χώρο, και εμπνέεται από τη γλώσσα, τα σύννεφα, και τη σιωπή. <https://lelledi.com>

Καίτη Διαμαντάκου

Η Καίτη (Αικατερίνη) Διαμαντάκου είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου εκλέχτηκε και εργάζεται από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005. Σπούδασε στο Τμήμα Φιλολογίας, με ειδίκευση στην Κλασική Φιλολογία, και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου και ολοκλήρωσε τις διδακτορικές σπουδές της, με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Το εκπαιδευτικό και ερευνητικό της έργο, οι επιστημονικές ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις της

εστιάζονται στο πεδίο του αρχαίου, τραγικού και κωμικού, δράματος και στη νεότερη, ελληνική και παγκόσμια, πρόσληψή του σε επίπεδο μετάφρασης, δραματοποίησης, θεατρικής πράξης και κινηματογραφικής μεταφοράς. Από τη δεκαετία του 1990 μέχρι σήμερα συμμετέχει με ανακοινώσεις της σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό και δημοσιεύει μελετήματά της σε επιστημονικά περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων και συλλογικούς τόμους. Συμμετέχει σε ερευνητικά θεατρολογικά προγράμματα και εργαστήρια, έχει επιμεληθεί θεατρολογικές εκδόσεις, έχει συμβάλει με κείμενά της σε εκδόσεις θεατρικών έργων και μεταφράσεων, θεατρολογικών βιβλίων και θεατρικών προγραμμάτων και έχει μεταφράσει βιβλία από τον χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Στην αρχαία κωμική ενδοχώρα. Εισαγωγή στη σημειολογία του χώρου και του χρόνου στο θέατρο του Αριστοφάνη* (Εκδόσεις Καρδαμίτσα 2007)· *Περί τραγωδίας και τρυγωδίας. Οκτώ ερμηνευτικές διαδρομές στο τραγικό και το κωμικό θέατρο* (Παπαζήσης 2007)· *Θεατρικές ιστορίες του παππού Αριστοφάνη. Σκηνές πρόσληψης* (Gutenberg 2021). www.theatre.uoa.gr/didaktiko-dynamiko/melh-dep/kaith-diamantakoy.html, https://uoacademia.edu/KaitiDiamantakou?from_navbar=true

Στέφανος Δρουσιώτης

Ο Στέφανος Δρουσιώτης γεννήθηκε στη Λεμεσό το 1984. Σπούδασε πιάνο στην Ανώτερη Σχολή Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Φρανκφούρτης και θεατρολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η μακρόχρονη συνεργασία του με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου ξεκίνησε το 2014. Έκτοτε έχει συνεργαστεί στενά με τον Έλληνα δημιουργό με διάφορες καλλιτεχνικές ιδιότητες: ως σχεδιαστής φωτισμού (*Εγκάρσιος Προσανατολισμός, Ο Μεγάλος Δαμαστής, INK, Since She*), ως μουσικός επιμελητής και δημιουργός μουσικού σεναρίου (*Ο Μεγάλος Δαμαστής, Εγκάρσιος Προσανατολισμός, Since She, Τελετή Έναρξης Baku 2015*), ως βοηθός σκηνοθέτης και καλλιτεχνικός συνεργάτης (*Still Life, Ο Μεγάλος Δαμαστής, Εγκάρσιος Προσανατολισμός, Since She, Τελετή Έναρξης Baku 2015, INK*). Ως δημιουργός, ο Στέφανος Δρουσιώτης έχει παρουσιάσει επτά προσωπικά έργα μέχρι σήμερα ενώ υπήρξε ο εμπνευστής και καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ «Dubitanda», ενός τρίμηνου θεατρικού φεστιβάλ για τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου.

Κώστας Ιωαννίδης

Ο Κώστας Ιωαννίδης είναι αναπληρωτής καθηγητής θεωρίας και κριτικής της τέχνης στην ΑΣΚΤ. Έχει δημοσιεύσει μελέτες πάνω στην ιστοριογραφία και την κριτική των εικαστικών τεχνών και της φωτογραφίας σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά. Επίσης τα βιβλία *Σύγχρονη Ελληνική Φωτογραφία: Ένας Αιώνας σε Τριάντα Χρόνια* (futura, 2008) και μαζί με την Εμμανουέλα Κάντζια το *Τρεις εν Πλω* (MIET, 2018). Το πιο πρόσφατο βιβλίο του με τίτλο *Μία Υπερόκως Νόθος Τέχνη: Ποιητικές της Φωτογραφίας. Τέλη 19ου-αρχές 20ου αιώνα* (futura, 2019) απέσπασε (ομόφωνα) το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας στην κατηγορία «Δοκίμιο-Κριτική». Υπήρξε υπότροφος του ΙΚΥ, του Ιδρύματος Fulbright (εκπονώντας έρευνα στα αρχεία του MoMA της Νέας Υόρκης και του Rockefeller Archive Centre για τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις στο πεδίο του πολιτισμού κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου). Το καλοκαίρι του 2022 ήταν υπότροφος του Clark Art Institute (ΗΠΑ) όπου συνέχισε την έρευνά του πάνω σε ένα υλικό των Γενικών Αρχείων του Κράτους με φωτογραφίες κρατούμενων από τις Κεντρικές Φυλακές της Σμύρνης (1919-1922). Είναι επιστημονικά υπεύθυνος στο ερευνητικό πρόγραμμα ΤΕΧΝΟ-ΛΟΓΙΑ, μέλος της Γ.Σ. του ΕΛΙΔΕΚ.

Διώ Καγγελάρη

Η Διώ Καγγελάρη σπούδασε θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο Παρίσι III-Νέα Σορβόνη και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο ΑΠΘ. Δίδαξε στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διετέλεσε σύμβουλος καλλιτεχνικού προγραμματισμού στο Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου (2006-2015). Είναι διευθύντρια της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου και μέλος της κριτικής επιτροπής του ευρωπαϊκού βραβείου θεάτρου Europe Prize New Theatrical Realities. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται οι όροι του μοντέρνου στο θέατρο, η σχέση θεάτρου και ιστορίας, ο διάλογος μεταξύ ελληνικής και ευρωπαϊκής σκηνής, η σκηνική ερμηνεία του αρχαίου δράματος. Είναι μέλος της Ελληνικής Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών.

Ματίνα Καλτάκη

Η Ματίνα Καλτάκη σπούδασε Ιστορία-Αρχαιολογία (κατεύθυνση Ιστορίας) στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) και ολοκλήρωσε με άριστα διετές μεταπτυχιακό («Το ελληνικό θέατρο από την αρχαιότητα έως σήμερα / Θεωρία και πράξη», 2000-2003) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ίδιου πανεπιστημίου. Από το 1993 γράφει κριτικές για θεατρικές παραστάσεις (*Επενδυτής, Ο Κόσμος του Επενδυτή, Lifo* και *Lifo.gr, Η Καθημερινή*). Έχει συνεργαστεί για πολιτιστικά θέματα με διάφορα ΜΜΕ, έχει γράψει κείμενα για ειδικές εκδόσεις (*Επίλογος*, θεματικό ένθετο «Επτά Ημέρες» της *Καθημερινής της Κυριακής*, έντυπα προγράμματα παραστάσεων) και έχει συμμετάσχει σε δύο εκπαιδευτικά προγράμματα του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά. Από το 2016 εργάζεται ως δημοσιογράφος των πολιτιστικών στο Τμήμα Ενημέρωσης της ΕΡΤ.

Ελπίδα Κομιανού

Η Ελπίδα Κομιανού είναι ερευνήτρια, θεατροπαιδαγωγός, ηθοποιός και εκπαιδευτρια ενηλίκων. Σπούδασε Υποκριτική στην Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης του Θεατρικού Οργανισμού «Μορφές» - Θέατρο Εμπρός και θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Προγράμματος «Παραστατικές Τέχνες» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Ιδρυτικό μέλος του Δημοτικού Θεάτρου Ναυπλίου, στο οποίο εργάστηκε ως ηθοποιός, ως μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής και ως υπεύθυνη παραγωγής πολλών παραστάσεων. Συν-ιδρύτρια του χώρου έκφρασης «Με ένα Καλειδοσκόπιο», στο Ναύπλιο, όπου επιμελείται το πρόγραμμα του Δημιουργικού Θεάτρου από το 2013. Συμμετεί-

χε ως θεατροπαιδαγωγός στα προγράμματα *Εκπαιδύοντας το κοινό στο αρχαίο δράμα και Δημιουργική απασχόληση για παιδιά*, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου (2016-2019). Διετέλεσε τοπική συνεργάτιδα Νομού Αργολίδας του προγράμματος «Κι αν ήσουν εσύ;» του Πανελληνίου Δικτύου για το θέατρο στην Εκπαίδευση (ΠΔΘΕ) και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, καθώς και επιμορφώτρια και επιμορφώτρια ενηλίκων. Συμμετείχε ως θεατροπαιδαγωγός στο πρόγραμμα *Μικροί Ικνευτές* του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου (2022). Διετέλεσε γραμματέας του Δ.Σ του ΠΔΘΕ (2020-21). Εργάζεται ως εκπαιδύτρια ενηλίκων σε δομές Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης με αντικείμενο την Υποκριτική Θεάτρου και Κινηματογράφου. Από το 2014 εργάζεται ως ερευνήτρια - μέλος ομάδων τεκμηρίωσης - συντονίστρια ή συνεργαζόμενη καλλιτέχνις σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα όπως: *ARCH: Αρχαιακή έρευνα και πολιτιστική κληρονομιά: Το αρχείο της Societas Raffaello Sanzio, Europe in Perspective: in-ternational cooperation in cultural learning* (EiP), *Global Curiosity: Developing young people's creativity and curiosity to be able to think critically, act democratically, debate and campaign as active citizens*, *CREARCH - CREative European ARCHives as innovative cultural hubs*. Από το 2021 συμμετέχει ως ερευνήτρια - μέλος της ομάδας τεκμηρίωσης των ερευνητικών έργων *Genesis* και *Αρχαίο Δημήτηρ Παπαϊωάννου*.

Αγγελική Κορδέλλου

Σπούδασε πιάνο, μονωδία και ανώτερα θεωρητικά (Ελληνικό Ωδείο, Ωδείο Φ. Νάκας) και είναι αριστούχος απόφοιτος του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne αποκτώντας μεταπτυχιακό (D.E.A.) με ειδίκευση στο σύγχρονο μουσικό θέατρο υπό την επίβλεψη της Danielle Cohen-Levinas και διδακτορικό δίπλωμα (Doctorat), με ανώτατη διάκριση, στη Μουσική και Μουσικολογία του 20ού αιώνα υπό την επίβλεψη του Jean-Yves Bosseur. Έχει διδάξει σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, έχει εργαστεί ως Επιστημονική συνεργάτιδα στο Τμήμα Τεχνολογίας Ήχου και Κατασκευής Μουσικών Οργάνων του ΑΤΕΙ Ιονίων Νήσων και ως μουσικοπαιδαγωγός στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (2009-2017). Έχει λάβει μέρος σε διεθνή συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό, έχει δημοσιεύσει άρθρα παιδαγωγικού και μουσικολογικού περιεχομένου σε διεθνή περιοδικά και συλλογικούς τόμους και πρόσφατα ολοκλήρωσε το σύγγραμμα της με τίτλο *Αρχαιοελληνικοί μύθοι και τραγωδίες στην όπερα του 20ού αιώνα* (υπό έκδοση). Είναι μέλος Ε.Ε.Π. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών όπου διδάσκει μαθήματα σχετικά με την όπερα και το μουσικό θέατρο με έμφαση στο λυρικό ρεπερτόριο και την ελληνική λόγια μουσική του εικοστού αιώνα.

Κωνσταντίνος Κυριακός

Ο Κωνσταντίνος Κυριακός είναι Καθηγητής Πρώτης Βαθμίδας στο Πανεπιστήμιο Πατρών (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών) και Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ειδικές προσεγγίσεις στις παραστατικές τέχνες και τον κινηματογράφο (ιστορία, θεωρία, πολιτικές της ταυτότητας)». Είναι συγγραφέας δεκαεννέα μονογραφιών και συντάκτης περισσότερων από εκατόν εξήντα άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει συνεργαστεί με διεθνείς καλλιτεχνικούς οργανισμούς και έχει επιμεληθεί αφιερώματα και εκδηλώσεις στα πεδία του θεάτρου και του κινηματογράφου.

Όλια Λαζαρίδου

Η Όλια Λαζαρίδου είναι Ελληνίδα ηθοποιός και σκηνοθέτιδα. Αποφοίτησε από την σχολή του Θεάτρου Τέχνης (Καρόλου Κουν). Στο θέατρο Τέχνης ως ηθοποιός, έπαιξε σε τραγωδίες και στον *Υπηρέτη δύο αφεντάδων* του Γκολντόνι σε σκηνοθεσία Γ. Λαζανη. Έχει συνεργαστεί με την Έλλη Λαμπέτη στο έργο *Φιλομένη Μαρτουράνο* σε σκηνοθεσία Μ. Μπολονι. Με το θίασο Τζένης Καρέζη - Κώστα Καζάκου στο έργο *Ποιός φοβάται την Βιρτζίνια Γουλφ* σε σκηνοθεσία Ζυλ Ντασέν, με τον οποίο την επόμενη χρόνια συνεργάστηκε ξανά στο Εθνικό θέατρο στο έργο του Μπέρναρντ Σω, *Το σπίτι του Σαραγγμού*. Το 1986 πήγε στη Γαλλία όπου παρακολούθησε μαθήματα στη σχολή του A.Vitez. Έχει συνεργαστεί με πολλούς από τους νεότερους σκηνοθέτες του θεάτρου μας. Έχει πρωταγωνιστήσει σε δώδεκα ταινίες του νέου Ελληνικού Κινηματογράφου. Για τη συμμετοχή της σε αυτές έχει βραβευτεί τρεις φορές με το κρατικό βραβείο ερμηνείας, δύο πρώτου κι ένα δεύτερου γυναικείου ρόλου. Στην τηλεόραση έχει παίξει μόνο τρεις φορές. Στις σειρές: *Χαμένη ανοίξη*, *Ταξίμ* και *Προδοσία*. Για τη συμμετοχή της σε αυτήν την τελευταία, βραβεύτηκε με βραβείο ερμηνείας τηλεόρασης πρώτου ρόλου. Το 2007 κυκλοφόρησε μία ποιητική συλλογή με τίτλο *Η καρδιά και ο χωρίς καρδιά, Οι κυρίες του μυαλού*. Έχει σκηνοθετήσει δύο έργα: *Το Ξυπόλητοι στο πάρκο* στο θέατρο Λαμπέτη και το *Άνοιξον* στο Μέγαρο Μουσικής.

Μάνος Λαμπράκης

Ο Μάνος Λαμπράκης είναι δραματουργός. Ολοκληρώνοντας τις προπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μετεκπαιδεύτηκε στην Αιγιακή Αρχαιολογία, την Πολιτιστική Πολιτική και τις θεατρικές σπουδές στην Ελλάδα και την Μεγάλη Βρετανία. Υπήρξε καλλιτεχνικός συνεργάτης του Λευτέρη Βογιατζή, ενώ εργάστηκε με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου και την καλλιτεχνική του ομάδα, ως επιστημονικός σύμβουλος κατά την προετοιμασία της τελετής έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων της «Αθήνας 2004». Έχει μεταφράσει τον *Βούτσεκ* του Γκέοργκ Μπύχνερ, τις *Ευτυχισμένες Μέρρες* του Σάμιουελ Μπέκετ και το *Λαχταρώ* της Σάρα Κέιν.

Ευριπίδης Λασκαρίδης

Ο Ευριπίδης Λασκαρίδης, σκηνοθέτης και ερμηνευτής, σπούδασε υποκριτική στο Θέατρο Τέχνης - Καρόλου Κουν και σκηνοθεσία στο Brooklyn College της Νέας Υόρκης με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Από το 1995 συνεργάζεται ως ερμηνευτής με σκηνοθέτες όπως ο Δημήτρης Παπαϊωάννου, ο Robert Wilson κ.α., ενώ το 2016 τιμήθηκε με την εναρκτήρια υποτροφία Pina Bausch Fellowship. Χάρη σε αυτήν εργάστηκε για τρεις μήνες με τον σκηνοθέτη και χορογράφο Lemi Ponifasio, παρατηρώντας από κοντά το έργο και τις πρακτικές του. Το 2000 ξεκίνησε να σκηνοθετεί τις δικές του δουλειές για το θέατρο, καθώς και μικρού μήκους ταινίες οι οποίες διακρίθηκαν διεθνώς. Το καλλιτεχνικό του σύμπαν εμπνέεται από τα στοιχεία της γελοiotτητας και της μεταμόρφωσης, ενώ το έργο και η έρευνά του τοποθετούνται στο μεταίχμιο του θεάτρου, του χορού και των οπτικών τεχνών. Το 2009 ίδρυσε την OSMOSIS, μία εταιρεία παραστατικών τεχνών που του δίνει χώρο να συνεργαστεί με ποικιλία καλλιτεχνών με τους οποίους μοιράζεται ένα κοινό καλλιτεχνικό όραμα. Ο Ευριπίδης και η OSMOSIS έχουν κληθεί να παρουσιάσουν έργα τους σε σημαντικά θέατρα και φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο, όπως το Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου στην Ελλάδα, το Théâtre de la Ville στη Γαλλία, το Julidans στην Ολλανδία, το Hong Kong Arts Festival, το Festival TransAmériques στον Καναδά, την Biennale χορού της Λυών στη Γαλλία και πολλά άλλα. Εκτός από τη δραστηριότητά του ως ερμηνευτής - χορογράφος, ο Ευριπίδης έχει κληθεί σε ιδρύματα και δραματικές σχολές σε όλη την Ευρώπη παραδίδοντας εργαστήρια στα οποία μοιράζεται τις καλλιτεχνικές του πρακτικές.

© Mariëna Stănişoiu

πηγή: prototema.gr

Γιώργος Λούκος

Ο Γιώργος Λούκος γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε χορό στο Παρίσι με τους Igor Foska, Boris Kniasseff και Raymond Franchetti, και φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Aix-en-Provence. Από το 1972 ως το 1980 χόρευε με το Théâtre du Silence, την Όπερα της Ζυρίχης και το Εθνικό Θέατρο της Μασσαλίας όπου ανέλαβε το 1980, Βοηθός του Roland Petit. Μετά από μια θητεία στην Μετροπόλιταν Όπερα της Νέας Υόρκης, συνέδεσε το όνομά του με τα Μπαλέτα της Όπερας της Λυών, αρχικά ως Ballet Master (1985), και στη συνέχεια ως Συνδιευθυντής (1988) και Καλλιτεχνικός Διευθυντής (1991-2020).

Παράλληλα, ανέλαβε τη Διεύθυνση του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου (2006-2015). Διηύθυνε επίσης το Φεστιβάλ Χορού των Καννών (1992-2009) και υπήρξε επιμελητής του γαλλικού φεστιβάλ χορού στη Νέα Υόρκη (France Moves, Μάιος 2001), και αντιστοίχως στο Λονδίνο (Φθινόπωρο 2005).

Βίκυ Μαραγκοπούλου

Η Βίκυ Μαραγκοπούλου άρχισε τις σπουδές της στον κλασικό χορό στην ηλικία των 7 χρόνων και σύντομα ξεκίνησε την επαγγελματική της σπουδή και σταδιοδρομία κοντά στον Γιάννη Μέτση από την σχολή του οποίου πήρε το δίπλωμα της. Συνέχισε τις σπουδές της ως χορεύτρια και καθηγήτρια χορού στο Βασιλικό Μπαλέτο του Λονδίνου, όπου παρέμεινε για 7 χρόνια. Με την επιστροφή της δημιούργησε τη δική της σχολή χορού που λειτούργησε για 17 χρόνια. Δίδαξε στην Κρατική Σχολή Χορού 20 χρόνια και εργάστηκε τρία χρόνια στο Τρίτο Πρόγραμμα όταν διευθυντής ήταν ο Μάνος Χατζιδάκις. Το 1987 ανέλαβε τη Διεύθυνση του Τομέα Χορού και της Δημοτικής Σχολής Χορού στην Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης της Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) νυν Φάρις. Υπήρξε Διευθύντρια στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας από την ίδρυσή του, το 1995, και για 21 χρόνια, έως και το 2015. Ήταν και είναι μέλος σε πολυάριθμες επιτροπές εμπειρογνομόνων για τον χορό και τον πολιτισμό ευρύτερα, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Από το 1997 μέχρι σήμερα είναι η εταίρος, από την Ελλάδα, στο ευρωπαϊκό δίκτυο Aerowaves για την ανάδειξη νέων χορογράφων στην Ευρώπη. Για το έργο της στο Φεστιβάλ Χορού της Καλαμάτας η Γαλλική Κυβέρνηση της απένειμε τον Τίτλο του Ιππότη Γραμμάτων και Τεχνών. Από το 2018 έως το 2020 διετέλεσε διευθύντρια της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης.

πηγή: ΥΠΠΟΑ

Ανδρέας Μαρκαντωνάτος

Ο Ανδρέας Γ. Μαρκαντωνάτος είναι Καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Διευθυντής του Εργαστηρίου Αρχαίας Ρητορικής και Δραματικής Τέχνης του ίδιου πανεπιστημίου, Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Παραστατικές Τέχνες» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού. Είναι συγγραφέας αρκετών επιστημονικών μονογραφιών:

Tragic Narrative: A Narratological Study of Sophocles' Oedipus at Colonus (Βερολίνο & Νέα Υόρκη, 2002), *Oedipus at Colonus. Sophocles, Athens, and the World* (Βερολίνο & Νέα Υόρκη, 2007), *Euripides' Alcestis: Narrative, Myth, and Religion* (Βερολίνο & Βοστώνη, 2013), *Η Φωνή του Παρελθόντος. Ερμηνευτικές Δοκιμές στο Απτικό Δράμα* (Αθήνα, 2020) και *Mortal Bodies and Immortal Memory in Euripides' Heracles* (Βερολίνο & Βοστώνη, 2023). Επίσης, έχει εκπονήσει πληθώρα ερευνητικών εργασιών και έχει (συν-)επιμεληθεί πολυάριθμους συλλογικούς τόμους και πρακτικά διεθνών συνεδρίων, όπως: *Αρχαία Ελληνική Τραγωδία: Θεωρία και Πράξη* (Αθήνα, 2008), *Απτική Κωμωδία: Πρόσωπα και Προσεγγίσεις* (Αθήνα, 2011), *Θέατρο και Πόλη: Απτικό Δράμα, Αθηναϊκή Δημοκρατία και Αρχαιοελληνική Θρησκεία* (Αθήνα, 2012), *Crisis on Stage: Tragedy and Comedy in Late Fifth-Century Athens* (Βερολίνο & Νέα Υόρκη, 2012), *Brill's Companion to Sophocles* (Λέιντεν & Βοστώνη, 2012), *Orphism and Greek Tragedy* (Βερολίνο & Βοστώνη, 2016), *Theatre World: Critical Perspectives on Greek Tragedy and Comedy* (Βερολίνο & Βοστώνη, 2017), *The Winnowing Oar: Critical Perspectives in Homeric Studies* (Βερολίνο & Βοστώνη, 2017), *Brill's Companion to Euripides* τόμ. I-II (Λέιντεν & Βοστώνη, 2020). Μεταξύ των μελλοντικών φιλολογικών δραστηριοτήτων του περιλαμβάνονται η εκπόνηση υπομνηματισμένης έκδοσης της σοφοκλείας τραγωδίας *Οιδίπους επί Κολωνών* για τη σειρά Aris & Phillips Classical Texts και η επιμέλεια (μαζί με τον Alan H. Sommerstein) του *Brill's Companion to Aeschylus* (Λέιντεν & Βοστώνη).

Στεφανία Μεράκου

Η Στεφανία Μεράκου είναι διευθύντρια της Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» του Συλλόγου οι Φίλοι της Μουσικής. Σπούδασε πιάνο και θεωρητικά στην Ελλάδα και συνέχισε τις σπουδές της στις Η.Π.Α. όπου έλαβε πτυχίο Β.Α. στη μουσικολογία από το State University of New York και πτυχίο Μ.Α. από το University of Connecticut. Εργάστηκε στη μουσική βιβλιοθήκη του University of Connecticut και δίδαξε τη μέθοδο Suzuki, αφού απέκτησε δίπλωμα διδασκαλίας από το Διεθνές Ίδρυμα Suzuki. Από το 1995, εργάζεται στη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», αρχικά ως υπεύθυνη για τη σύσταση και λειτουργία του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής και από το 2005 ως διευθύντριά της. Με αυτή την ιδιότητα είναι βασικός συντελεστής στο σχεδιασμό και υλοποίηση των υπηρεσιών, εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων, εκθέσεων και άλλων δράσεων της Βιβλιοθήκης. Στα ενδιαφέροντά της συγκαταλέγεται η μελέτη της ελληνικής μουσικής και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών με σκοπό την προβολή και διάθεση πληροφοριακού και εκπαιδευτικού υλικού..

Πίνος Μιχαήλ

Ο Πίνος Μιχαήλ γεννήθηκε και ζει στην Αθήνα. Εργάζεται ως φωτογράφος και ψηφιακός καλλιτέχνης ενώ παράλληλα, εδώ και αρκετά χρόνια, δημιουργεί ψηφιακά ιντερνετικά σύμπαντα και συνθέσεις οι οποίες με ένα ποιητικό και συγχρόνως ωμό αισθητικό τρόπο περιγράφουν ή αποκρυσταλώνουν τη σύγχρονη μητροπολιτική πραγματικότητα. Ως φωτογράφος έχει συνεργαστεί με περιοδικά, με πρωτοποριακές θεατρικές ομάδες της πόλης (Bijoux de Kant, Create an Accident, Blitz, Elephas Tilensis κ.α.) με την Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών καθώς και με ιστορικά θέατρα όπως το Θέατρο Τέχνης ως βασικός του φωτογράφος, τον Δ. Σαββόπουλο, τον Δ. Παπαιωάννου, τον φωτογράφο Σπύρο Στάβερη

κ.α. Έχει πάρει μέρος σε διάφορες ομαδικές εκθέσεις καθώς στην τελευταία ομαδική έκθεση Connected που διοργάνωσε λίγο πριν τον θάνατό του ο σημαντικός εικαστικός Νίκος Αλεξίου. Είναι τακτικός συνεργάτης του *lifo.gr* ως φωτογράφος και συντάκτης πολιτιστικών θεμάτων. Αυτή την περίοδο μέσω της στήλης του «Queertopia» στη *lifo* χαρτογραφεί το σύγχρονο queerness.

Αμαλία Μουτούση

Σπούδασε στην Αθήνα στο Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν και στα HB studios και Bill Esper's acting school στην Νέα Υόρκη. Εργάστηκε σε θεατρική ομάδα με τον Μιχαήλ Μαρμαρινό πάνω από 20 χρόνια. Οι βασικοί και πιο κοντινοί της συνεργάτες ήταν οι σκηνοθέτες Λευτέρη Βογιατζής και Μιχαήλ Μαρμαρινός. Έχει ερμηνεύσει τους βασικούς ρόλους σε έργα όπως *Αισχύλου: Χοηφόροι, Αγαμέμνων, Πέρσες* και *Προμηθέας Δεσμώτης*, *Σοφοκλή: Αντιγόνη, Ηλέκτρα, Οιδίπους Τύραννος, Ικνευτές*, *Ευριπίδη: Μήδεια, Ιφιγένεια εν Ταύροις, Ιππόλυτος*, *Αριστοφάνη: Πλούτος*, *Κλωντέλ: Ο κλήρος του μεσημεριού*, *Σαίξπηρ: Αμλετ, Τσέχωφ: Βυσιινόκηπος*, *Σάρα Κέην: Καθαροί πιά*, *Μολιέρος: Αμφιτρύων*, *Ρακίνας: Βερενίκη*, *Ίψεν: Το Κουκλόσπιτο*. Διδάσκει υποκριτική από το 1990. Έχει συνεργαστεί επίσης με τους σκηνοθέτες: Άντζελα Μπρούσκου, Γιάννη Χουβαρδά, Γιάννη Κόκκο, Γιώσι Βίλερ, Ντιμίτερ Γκότσεφ, Γιώργο Λάνθιμο, Γιώργο Σκεύα, Αντώνη Αντύπα, Θωμά Μοσχόπουλο, Θάνο Παπακωνσταντίνου, Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη, Βίκο Ναχμία και τον Διονύση Σαβ-

βόπουλο. Τα τελευταία χρόνια μαζί με τον μουσικό και συνεργάτη της Δημήτρη Καμαρωτό, δουλεύουν πάνω σε κείμενα της αρχαίας τραγωδίας και ανεβάζουν παραστάσεις με κύριο άξονα την μουσική σαν εργαλείο για την υποκριτική απόδοση και ερμηνεία. Μαζί, έχουν ανεβάσει τον *Ιππόλυτο* του Ευριπίδη (Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών) και τον *Προμηθέα Δεσμώτη* του Αισχύλου (Ίδρυμα Πολιτισμού Νιάρχος, Εθνική Βιβλιοθήκη). Ταινίες: *Αθέμιτος Συναγωνισμός* του Δήμου Αβδελιώδη, *Σταγόνα στον ωκεανό* της Ελένης Αλεξανδράκη, *Δεκαπενταύγουστος* του Κωνσταντίνου Γιάνναρη, *Χώρα Προέλευσης* του Σύλλα Τζουμέρκα, *Χαρά* του Ηλία Γιαννακάκη

Λουκάς Μπάκας

Ο Λουκάς Μπάκας είναι αρχιτέκτονας που καταπιάνεται με τη θεωρία, το σχεδιασμό και την κατασκευή. Έχει αποτελέσει μέρος αναγνωρισμένων και βραβευμένων έργων, η κλίμακα των οποίων εκτείνεται από τον αστικό σχεδιασμό και την αρχιτεκτονική μέχρι τον σχεδιασμό σκηνικών και εγκαταστάσεων. Σημαντικές συνεργασίες του περιλαμβάνουν γραφεία και δημιουργούς όπως ο Δημήτρης Παπαϊωάννου, ο Ευριπίδης Λασκαρίδης, οι FLUX-Office και οι ZUS [Zones Urbaines Sensibles].

Άντζελα Μπούσκου

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από τη Δραματική Σχολή του «Θεάτρου Τέχνης» του Καρόλου Κουν. Συνεργάστηκε ως ηθοποιός και performer με το Θέατρο Τέχνης, τον Μιχαήλ Μαρμαρινό, τη Μίρκα Γεμεντζάκη, το χοροθέατρο Ανάλια, τον Θεόδωρο Τερζόπουλο, τον Δημήτρη Παπαϊωάννου, τη Ρούλα Πατεράκη, τον Γιάννη Χουβαρδά κ.α. Έχει ασχοληθεί με την έρευνα πάνω στη μέθοδο και την τεχνική του ηθοποιού με βασικό άξονα την αρχαία τραγωδία, ως δασκάλα, ηθοποιός και σκηνοθέτις. Το 1993 ίδρυσε το «Θέατρο Δωματίου» με την Παρθενόνη Μπουζούρη, καθώς και το ομώνυμο Studio υποκριτικής. Έχει παρουσιάσει, σε δική της σκηνοθεσία, έργα από το κλασσικό και σύγχρονο ρεπερτόριο: Μολιέρο, Ζενέ, Στρίντμπεργκ, Καραπάνου, Ευριπίδη, Αισχύλο, Σοφοκλή, Σαίξπηρ, Μπέκετ, Μπύχνερ, Τενεσσί Ουίλιαμς, Σάρα Κέιν, Ελφρίντε Γιέλιγκεκ, Χάινερ Μύλλερ, Φασμπίντερ, Γιώργο Βέλτσο, Μπερνάρ Μαρί Κολτές, Σίλλερ κ.α. Συνεργάστηκε με το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το Φεστιβάλ Φιλιππων και Καβάλας, το Φεστιβάλ Ελευσίνας, τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό «Φάσμα» του Αντώνη Αντύπα, Την Ελληνική Θεαμάτων, το MELLEMRUM Site-specific festival (Κοπεγχάγη), το KunsthalleAthena, το Εθνικό Θέατρο, τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών-Ίδρυμα Ωνάση, το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κούν, το Φεστιβάλ Αισχύλεια Ελευσίνας, το BIOS, την documenta 14. Τελευταία της παράσταση ήταν οι *Ευμενίδες* του Αισχύλου στο πλαίσιο του «project Αισχύλος», για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα Ελευσίνα 2023. Το «Θέατρο Δωματίου» επικορηγείται από το ΥΠΠΟΑ.

Λουίζα Νικολάου

Η Λουίζα Νικολάου είναι θεατρολόγος, απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Έχει εργαστεί ως εκπαιδευτρια – εμπυχωτρια σε προγράμματα ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και ως συντονίστρια του Γραφείου Αθήνας, για τον ίδιο οργανισμό, ως βοηθός σκηνοθέτη, ως θεατροπαιδαγωγός οργανώνοντας και εμπυχωνοντας εργαστήρια για παιδιά του Δημοτικού. Επίσης, έχει εργαστεί ως ερευνήτρια – μέλος της ομάδας τεκμηρίωσης του ερευνητικού προγράμματος

ARCH-Αρχειακή Έρευνα και Πολιτιστική Κληρονομιά: Το αρχείο της Societas Raffaello Sanzio και από τον Σεπτέμβριο του 2021 είναι μέλος του ερευνητικού προγράμματος *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου: Τεκμηρίωση, Ψηφιοποίηση, Καινοτόμες Εφαρμογές Έρευνας και Προβολής*.

Νίκος Νικολόπουλος

Σπούδασε Σκηνοθεσία Κινηματογράφου και Φωτογραφία. Από το 2000 έχει εργαστεί ως φωτογράφος πλατό σε περισσότερες από τριάντα διεθνείς και ελληνικές ταινίες δημιουργών όπως ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, ο Jeremy Podeswa και ο David Cronenberg. Φωτογραφίες του έχουν δημοσιευθεί σε σημαντικά διεθνή έντυπα (*Cahiers du Cinéma, Variety, The New York Times, Los Angeles Times, Vanity Fair, i-D, Vogue UK, Criterion, Positif, Rolling Stone, American Cinematographer*) και έχουν παρουσιαστεί σε ομαδικές και ατομικές εκθέσεις. Το 2010 συνέγραψε με τον σκηνοθέτη Εύρη Παπανικόλα το σενάριο της μικρού μήκους ταινίας *Just A Perfect Day* (2011, υποψήφια για Goldenardino-Leopards of Tomorrow στο 64th Locarno International Film Festival). Από το 2011, στο πλαίσιο καλλιτεχνικών του project, έχει ταξιδέψει σε πόλεις της Ευρώπης, της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και των ΗΠΑ. Ως κινηματογραφιστής έχει συμμετάσχει σε ταινίες μικρού μήκους και δι-αφημιστικά, ενώ έχει συνεργαστεί με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου στις παραστάσεις *Primal Matter* (2012), *The Great Tamer* (2017) και *Since She* (2018). Το 2017, στο πλαίσιο της documenta14 και του συλλογικού έργου *Victoria Square Project* του Αμερικανού καλλιτέχνη Rick Lowe, παρουσίασε την οπτικοακουστική-γλυπτική εγκατάσταση *Klíros* (συνδημιουργία με την Άρτεμη Ζερβού). Ως σκηνοθέτης και κινηματογραφιστής έχει ολοκληρώσει τέσσερις μικρού μήκους ταινίες: *4 STEPS* (2002), *The End of Childhood* (2005), *Polk* (2012, πρεμιέρα στο 18ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας «Νύχτες

Πρεμιέρας»), *Kelifos* (2021, χορογραφία Φώτη Νικολάου, παραγωγή ΕΛΣ). Το 2014 ολοκλήρωσε την πρώτη μεγάλο μήκους ταινία του *POLK* (συν-σκηνοθεσία με τον Βλαδίμηρο Νικολούζο, Ειδική Μνεία FIPRESCI στο 55ο Διεθνές Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Παγκόσμια Πρεμιέρα στο 44th Festival Du Nouveau Cinéma, Montréal). Το 2021 ολοκλήρωσε τη δεύτερη μεγάλο μήκους ταινία του *MUSA* (συν-συγγραφή με την Άρτεμη Ζερβού, πρεμιέρα στο 62ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης). Είναι Αντιπρόεδρος της Ένωσης Σκηνοθετών-Παραγωγών Ελληνικού Κινηματογράφου (ΕΣΠΕΚ) και μέλος της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου. www.nikosnikoloroulos.com

Αύρα Ξεπαπαδάκου

Η Αύρα Ξεπαπαδάκου είναι αριστούχος πτυχιούχος θεατρολόγος του Πανεπιστημίου Αθηνών και αριστούχος διδάκτωρ Μουσικολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (διατμηματικό ΠΜΣ με αντικείμενο το λυρικό θέατρο) και στο Πανεπιστήμιο του Όσλο (σκανδιναβική λογοτεχνία και ιστορία της τέχνης των Βορείων χωρών), καθώς και μουσικές σπουδές στο Εθνικό Ωδείο και το Ωδείο Kodaly (πιάνο, μονωδία, ανώτερα θεωρητικά). Έχει διδάξει αντικείμενα της ειδικότητάς της σε πτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σε πανεπιστημιακά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Είναι μέλος ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, όπου έχει την ευθύνη του ακαδημαϊκού συντονισμού των αγγλόφωνων μεταπτυχιακών προγραμμάτων «Ελληνικός Πολιτισμός» και «Ολυμπιακές Σπουδές». Από το 2013 είναι υπεύθυνη τεκμηρίωσης στο αρχείο του διεθνούς φήμης Ιταλού σκηνοθέτη Romeo Castellucci και της *Societas Raffaello Sanzio*. Έχει συμμετάσχει είτε ως επιστημονική υπεύθυνη είτε ως κύρια ερευνήτρια στα έργα *Archivio*, *ARCH: Archival Research & Cultural Heritage*, *CREARCH*, *ARGOS*, *Genesis: Genetic Research & Digital Visualization in the Performing Arts*. Από το 2020 συμμετέχει ως μέλος της κύριας ερευνητικής ομάδας στο έργο *Αρχείο* Δημήτρη Παπαϊωάννου *Τεκμηρίωση, Ψηφιοποίηση, Καινοτόμες Εφαρμογές Έρευνας και Προβολής*. Έχει δημοσιεύσει εκτενώς σε πέντε γλώσσες, έχει δώσει πολυάριθμες διαλέξεις ως προσκεκλημένη ομιλήτρια και έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε μεγάλο αριθμό διεθνών συνεδρίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Ο Νίκος Α. Παναγιωτόπουλος γεννήθηκε το 1945 στα Ξεάρχεια. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές και την στρατιωτική του θητεία βιοπορίστηκε ως φαρμακαποθηκάριος. Καταπιάστηκε διά βίου με μία μακροσκελή συγγραφή σε ελεύθερο στίχο. Αυτή ή «άφήγηση που συνοψίζει» ονομάστηκε *Σύσσημον* ή *Τὰ Κεφάλαια*. Απαρτίζεται από δύο βιβλία και ισάριθμους τόμους· την Στύγα και το Τέκτωρ. Ο πρώτος τόμος χρόνια εξαντλημένος, ξανακυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση, βελτιωμένη και συμπληρωμένη, το 2022. Ο δεύτερος τόμος που κλείνει και το έργο και για την ώρα βρίσκεται διάσπαρτος σε τρία βιβλία, θα εκδοθεί συμπληρωμένος με δύο άδημοσιευτα κεφάλαια το 2023. Πέραν του έμμοικου έργου εν προόδω, ασχολήθηκε σχεδόν αποκλειστικά με τις ένδογλωσσικές μεταφράσεις για το θέατρο. *Αντιγόνη*, *Ο βασιλιάς Οιδίπους*, *Αΐας*, *Προμηθέας Δεσμώτης*, *Βάτραχοι*. Και έχει μεταφράσει, για την Ίερα Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου και τις εκδόσεις της «Χριστιανική Γραμματεία» δέκα ύμνους του Νέου Θεολόγου που τελούν υπό έκδοση.

Bernard Steffen για τη LIPO

Γεωργία-Μαρία Παπαδάκη

Η Γεωργία-Μαρία Παπαδάκη είναι θεατρολόγος και αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών της εκπόνησε πτυχιακή εργασία με τίτλο *Η Περιπλανώμενη Μέθοδος στο Θέατρο για Παιδιά και Εφήβους της Chiara Guidi*. Επίσης, πραγματοποίησε πρακτική άσκηση στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο του Ναυπλίου και στην *Associazione Raffaello Sanzio* στην Τσεζένα της Ιταλίας, μέσω του προγράμματος Erasmus +. Το διάστημα 2017-2021 συμμετείχε εθελοντικά στο ερευνητικό πρόγραμμα *Το Αρχείο της Societas Raffaello Sanzio*, στο πλαίσιο του οποίου επεξεργάστηκε το ψηφιακό αρχειακό υλικό του θιάσου. Τον Δεκέμβριο του 2019 συνεργάστηκε ως μέλος της Ομάδας των Παρατηρητών στον δεύτερο πειραματισμό του Ευρωπαϊκού Πολυεταιρικού Έργου *ARGOS*, όπου παρακολούθησε τη δημιουργική διαδικασία της παράστασης *Η Χώρα των Γαιοσκωλήκων*. Μία τραγωδία για παιδιά της Chiara Guidi στο θέατρο Comandini στην Τσεζένα της Ιταλίας. Είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» με κατεύθυνση «Πολιτισμική Αγωγή» του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, ενώ παράλληλα από το 2021 συμμετέχει ως ερευνήτρια στο ερευνητικό πρόγραμμα *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου*.

Έλενα Παπαλεξίου

Η Έλενα Παπαλεξίου είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, με εξειδίκευση στην Παραστασιολογία, τη Γενετική των Παραστατικών Τεχνών και τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Τέχνες. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το Πανεπιστήμιο Sorbonne-Paris IV. Ως επισκέπτρια υπότροφος Fulbright πραγματοποίησε έρευνα στο Πανεπιστήμιο του Stanford (Τμήμα Κλασικών Σπουδών & Τμήμα Θεατρικών και Παραστασιακών Σπουδών, 2014-2015). Έχει εργαστεί εντατικά στην πολιτιστική τεκμηρίωση και την ψηφιακή οπτικοποίηση των παραστατικών τεχνών. Είναι η επιστημονική υπεύθυνη του ερευνητικού έργου *Genesis. Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες*, με χρηματοδότηση από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (2020-2023). Είναι επίσης επιστημονική υπεύθυνη (για λογαριασμό του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου) των Ευρωπαϊκών Έργων *CREARCH: Creative European Archives as Innovative Cultural Hubs* και *ARGOS: Actes de Création et Dynamiques de Collaborations Croisées – Arts de la Scène* (Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», 2018-2020). Από το 2018 είναι η εθνική πρέσβειρα στον Οργανισμό *Time Machine*, έναν κορυφαίο διεθνή συνεργατικό οργανισμό στα πεδία της ψηφιακής τεχνολογίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Από το 2020 είναι η επιστημονική υπεύθυνη του έργου *Το Αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου*, το οποίο χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού στο πλαίσιο της δράσης «Ψηφιακός Πολιτισμός». Ήταν η κύρια ερευνήτρια του ερευνητικού έργου *ARCH: Archival Research and Cultural Heritage*, που αφορούσε το αρχείο του σκηνοθέτη Romeo Castellucci και της Societas Raffaello Sanzio. Από το 2016 είναι ακαδημαϊκή σύμβουλος και επιμελήτρια του προαναφερόμενου αρχείου. Χάρη στο έργο της ομάδας *ARCH*, το αρχείο κηρύχθηκε μείζονος ιστορικής σημασίας από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλίας (2015).

Δημήτρης Παπανικολάου

Ο Δημήτρης Παπανικολάου είναι καθηγητής νεοελληνικών και πολιτισμικών σπουδών στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Μεταξύ άλλων, έχει γράψει τα βιβλία *Singing Poets: Literature and popular culture in France and Greece* (2007), *Σαν κ' έμένα καμωμένοι: Ο ομοφυλόφιλος Καβάφης και η ποιητική της σεξουαλικότητας* (2014), *Κάτι τρέχει με την οικογένεια: Έθνος, πόθος και συγγένεια την εποχή της κρίσης* (2018) και *Greek Weird Wave: A cinema of biopolitics* (2021).

Ελένη Παπαργυρίου

Η Ελένη Παπαργυρίου είναι μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έχει διδάξει ελληνική λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, στο King's College London, στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Έκανε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (υπό την εποπτεία του Peter Mackridghe) με υποτροφίες του Arts and Humanities Research Board και Scatcherd European. Η μεταπτυχιακή και διδακτορική της διατριβή τιμήθηκαν με βραβεία της London Hellenic Foundation. Το έτος 2007-8 ήταν μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Princeton. Έχει εκδώσει τη μονογραφία *Reading Games in the Greek Novel* (Legenda 2011) και συνεπιμεληθεί τους τόμους *Camera Graeca: Photographs, Narratives, Materialities* (2015) και *Greece in British Women's Literary Imagination 1913-2013* (2017) καθώς και τα αφιερώματα *Cavafy Pop: Readings of C.P. Cavafy in Popular Culture* (2015) και *'1821': Mediation, Reception, Archive* (2021). Διετέλεσε μέλος της επιτροπής κρατικών βραβείων λογοτεχνίας (2020-2021), μέλος της επιτροπής προγράμματος του νεοελληνικού συνεδρίου της Modern Greek Studies Association (Τορόντο, Καναδάς) (2021-2022) και γραμματέας της Society for Modern Greek Studies (Ηνωμένο Βασίλειο) (2010-2012). Διετέλεσε κριτής (peer-reviewer) σε επτά διεθνή επιστημονικά περιοδικά, μεταξύ των οποίων τα *Classical Receptions Journal*, *Comparative Literature*, *Mediterranean Studies* και *Journal of Modern Greek Studies*. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τον ευρωπαϊκό και ελληνικό μοντερνισμό, τις διαπολιτισμικές λογοτεχνικές σχέσεις και τη σύνδεση της λογοτεχνίας με τον οπτικό πολιτισμό. Από τον Ιανουάριο του 2023 θα αναλάβει από κοινού με την Βασιλική Κολοκοτρώνη (University of Glasgow) την αρχισυνταξία του έγκριτου επιστημονικού περιοδικού *Journal of Greek Media and Culture*. Κατά το εαρινό εξάμηνο του έτους 2022-2023 θα είναι Laskaridis Visiting Fellow in Modern Greek στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ.

Νίνα Πανπά

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Το έργο της αναφέρεται κυρίως στο θέμα του χρόνου και της καταγραφής του, επίσης στις ανθρώπινες φωνές και στις ιδιόχειρες γραφές. Συχνά συνδυάζονται στοιχεία τεκμηριωτικού χαρακτήρα, όπως συνεντεύξεις, ή ηχογραφήσεις ανθρώπων που αποτυπώνουν ιδιαίτερες συμπεριφορές και κώδικες επικοινωνίας. Τα τελευταία χρόνια επικεντρώνεται κυρίως στα videowalks. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε 8 ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις προσωπικά, αλλά και ως μέλος της ομάδας Errands, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό [ενδεικτικά: *Γραφές και Σημειώσεις*, Κήπος του Μεγάρου Μουσικής (2021), *Το χαμένο κείμενο*, Επιγραφικό Μουσείο (2019), *Epicurean*

Garden στο πλαίσιο των δράσεων *Gardentopia*, Matera Πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 2019 [Irsina, Ιταλία, 10-19/9/ 2019], κ.α.). Σπούδασε Ζωγραφική και Γλυπτική στην Α.Σ.Κ.Τ., φοίτησε στο C.A.V.S., MIT και κατέχει διδακτορικό δίπλωμα στην Θεωρία της Τέχνης, από την Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ. Είναι επίκουρη καθηγήτρια στο εργαστήριο Ζωγραφικής της Σχολής Αρχιτεκτόνων - Μηχανικών του ΕΜΠ. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. www.ninaparra.com, <http://errands.gr>

Ρούλα Πατεράκη

Η Ρούλα Πατεράκη εμφανίστηκε στο θέατρο ως παιδί-θαύμα, μαθήτρια του σκηνοθέτη Ζήσου Χαρατσάρη, στη Θεσσαλονίκη. Αφού θεμελίωσε ιστορικά το μετα-θεατρικό τοπίο της Θεσσαλονίκης, από τα τέλη της δεκαετίας του '80 εγκαθίσταται στην Αθήνα με τον σύντροφο της συγγραφέα Γιάννη Πάνου, εισάγοντας στην πράξη και στην θεωρία της σκηνικής τέχνης, πολλαπλά συστήματα υποκριτικής. Έχει βραβευτεί για το έργο της ως σκηνοθέτις και ηθοποιός με τα μεγαλύτερα θεατρικά βραβεία της Ελλάδας.

Λίλη Πεζανού

Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Ε.Μ.Π. (1974-1980). Εργάστηκε ως αρχιτέκτονας. Στο θέατρο και τον κινηματογράφο εργάστηκε ως βοηθός σκηνογράφος-ενδυματολόγος δίπλα στον Διονύση Φωτόπουλο στην Ελλάδα και το εξωτερικό (1980-1992). Από το 1986 ως σκηνογράφος-ενδυματολόγος συνεργάζεται με τα κρατικά θέατρα, ελεύθερους θιάσους και κινηματογραφικές παραγωγές. Έχει σκηνογραφήσει παραστάσεις αρχαίων κλασικών, κειμένων του κλασσικού ρεπερτορίου, ποιητικών κειμένων, σύγχρονης δραματογραφίας, λυρικού θεάτρου και χορού. Έχει συνεργασθεί με φεστιβάλ και μεγάλα θέατρα της Ευρώπης. Ήταν μέλος της δημιουργικής ομάδας των Τελετών Έναρξης και Λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004», όπου σχεδίασε τα σκηνικά και τη διαμόρφωση του χώρου. Έχει σχεδιάσει χώρους παραστάσεων, έχει οργανώσει, επιμεληθεί και σχεδιάσει εκθέσεις εικαστικών δημιουργών και θεματικές εκθέσεις σε συνεργασία με μεγάλα μουσεία και ιδιωτικές γκαλερί, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Από το 2009 ανήκει στο δυναμικό της Α.Σ.Κ.Τ., υπεύθυνη του εργαστηρίου σκηνογραφίας.

nnn Cityportal.gr

Ρένη Πιττακή

Η Ρένη Πιττακή είναι Ελληνίδα ηθοποιός. Συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα στελέχη του Θεάτρου Τέχνης, το οποίο υπηρέτησε για 40 περίπου χρόνια. Έχει ερμηνεύσει τους σπουδαιότερους γυναικείους πρωταγωνιστικούς ρόλους του διεθνούς και ελληνικού θεατρικού ρεπερτορίου. Επίσης έχει διδάξει Υποκριτική στην Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης (1987 - 1991), ενώ έχει χρηματίσει και μέλος της επιτροπής απονομής του Θεατρικού Βραβείου «Μελίνα Μερκούρη». Έχει τιμηθεί με τα βραβεία «Βραβείο Κοτοπούλη» (1971-1972), «Παζίνου» (1992) και 3 φορές (2006, 2009, 2018) με τα «Θεατρικά Βραβεία Κοινού (Αθηνόραμα)». Επίσης, έλαβε το «Βραβείο Β' γυναικείου ρόλου» της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου (2014) για την ερμηνεία της στην ταινία *Miss Violence*. Η ερμηνεία της στην τηλεοπτική σειρά *10*, τιμήθηκε με το βραβείο Α' γυναικείου ρόλου στα τηλεοπτικά βραβεία «Πρόσωπα 2008».

Δημήτρης Πλάντζος

Ο Δημήτρης Πλάντζος είναι καθηγητής κλασικής αρχαιολογίας στο ΕΚΠΑ. Στα επιστημονικά του ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται η τέχνη και η αρχαιολογία της Αρχαίας Ελλάδας, η αρχαιολογική θεωρία, και η διαχείριση μνημείων και πολιτισμικών αγαθών. Έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά διεθνώς και, μεταξύ άλλων, τα αυτόνομα έργα: *Οι αρχαιολογίες του κλασσικού* (Αθήνα 2014), *Το πρόσφατο μέλλον* (Αθήνα 2016), και *Αρχαιοπολιτική* (Αθήνα 2023). Είναι Διευθυντής του νεοϊδρυθέντος Ερευνητικού Ινστιτούτου για τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Σπουδές του ΕΚΠΑ, και από το 2020 ανήκει στη διευθυντική ομάδα της Ανασκαφής του Πτολεμαϊκού Νεκροταφείου στο Σάτμπι Αλεξανδρείας, στην Αίγυπτο.

Βασίλης Πουλόπουλος

Ο Βασίλης Πουλόπουλος γεννήθηκε το 1982 στην Καλαμάτα και το 2005 έλαβε το δίπλωμα του Μηχανικού Η/Υ και Πληροφορικής από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Έχει λάβει το διδακτορικό του δίπλωμα το 2010 με θεματολογία σχετική με Ανάλυση Δεδομένων από Πηγές του Διαδικτύου και έχει Μεταδιδακτορικό Δίπλωμα πάνω στα Μεγάλα Δεδομένα και τον Πολιτισμό από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και Μέλος του Εργαστηρίου Γνώσης και Αβεβαιότητας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τα βασικά του ερευνητικά ενδιαφέροντα σχετίζονται με ανάλυση μεγάλων δεδομένων, την πολιτισμική πληροφορική, τη δημιουργία εφαρμογών και τις βάσεις δεδομένων. Έχει περισσότερες από 60 δημοσιεύσεις σε Διεθνή Περιοδικά και Συνέδρια στους τομείς των ερευνητικών του ενδια-

φερόντων ενώ έχει συμμετάσχει σε πληθώρα έργων είτε ως Ερευνητής είτε ως Επιστημονικά Υπεύθυνος. Ασχολείται ερευνητικά με την ανάλυση μεθόδων και τεχνικών για την καταγραφή δεδομένων πολιτισμού, τη διαχείριση, την ανάλυση και την οπτικοποίηση αυτών. Ειδικότερα, τον ενδιαφέρει η ανάλυση πολλών δεδομένων που πηγάζουν από ετερογενείς πηγές και ο τρόπος ένωσής τους. Ως αναπληρωτής διευθυντής του εργαστηρίου ΓΑΒ LAB είναι μεταξύ άλλων υπεύθυνος για την προσπάθεια επικοινωνίας της επιστήμης και της τεχνολογίας σε εκπαιδευτικά προγράμματα με σκοπό την υποστήριξη της εκπαιδευτικής κοινότητας της Πελοποννήσου. Έχει σχεδιάσει το εκπαιδευτικό παιχνίδι «Γριφομπότ» το οποίο έχει πιστοποιηθεί ως εκπαιδευτικό παιχνίδι από το Υπουργείο Παιδείας. Συμμετείχε ως ιδρυτικό μέλος στην Ένωση Νεοφυών Επιχειρήσεων, είναι ιδρυτικό μέλος του Hellenic Blockchain Hub, ενώ είναι συν-ιδρυτής της ΑΜΚΕ «Ο Σπόρος», με την οποία πραγματοποιεί κοινωνικές δράσεις στην περιοχή της Καλαμάτας. Είναι μέλος της κύριας ερευνητικής ομάδας του έργου *Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου*.

Εύη Προύσαλη

Η Εύη Προύσαλη είναι μέλος ΣΕΠ στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Παραστατικές Τέχνες» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (2022-23). Έχει διδάξει σε ΑΕΙ: (Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών Παν/μιο Πελοποννήσου, Ναύπλιο, 2019-2021), στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ, 2017-2018), στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Ακαδημία Πλάτωνος» (ΕΚΠΑ, 2013-2015) κ.ά. μαθήματα σχετικά με τις Παραστατικές Τέχνες, Θεωρία και Εφαρμογές Σκηνοθεσίας, Θεωρία και Εφαρμογές για τα Πολυμέσα στις Παραστατικές Τέχνες, Performance/Επιτέλεση Θεωρία και Εφαρμογές. Έχει διδάξει, επίσης, σε Δραματικές Σχολές (Πειραιϊκός Σύνδεσμος, Σχολή Θεοδοσιάδη, Πρόβα κ.α.) καθώς και σε Δημόσια Ινστιτούτα Θεάτρου και Κιν/φου (2010-2018). Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα Νευροαισθητική και Παραστατικές Τέχνες (ΕΚΠΑ, 2019), Διδακτορική Διατριβή (Παν/μιο Πατρών, 2010). Έχει πτυχίο Θεατρικών Σπουδών, (ΕΚΠΑ) και Χημείας (Παν/μιο Πατρών) και μεταπτυχιακή Έρευνα στη Μοριακή Ιολογία (Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ). Συμμετέχει με εισηγήσεις της σε ελληνικά και διεθνή Συνέδρια Θεατρολογίας και Παραστατικών Τεχνών και σε Ημερίδες. Επιστημονικά άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά, όπως και δοκίμια και μελέτες της σε συλλογικούς τόμους και βιβλία. Έχει συγγράψει δύο εκπαιδευτικά θεατρολογικά βιβλία για το Υπουργείο Παιδείας κι έχει επιμεληθεί τρία βιβλία, με τελευταίο τα Πρακτικά του Θεατρολογικού Συνεδρίου *Θέατρο και Παραστατικές Τέχνες στον 21ο αιώνα. Η αγωνία και ο αγώνας του επαναπροσδιορισμού*, Εκδόσεις Ευρασία, 2022. Έχει συγγράψει δύο βιβλία/μονογραφίες (*Σύγχρονες Μορφές Παραστατικών Τεχνών: Θεωρία, Έρευνα και Πράξη της Παραστασιακής Επιτέλεσης/Performance*, Εκδόσεις Ευρασία 2022 και *Παραστασιακές και Δραματουργικές τάσεις και προτάσεις. Κριτική αποτίμηση των πρώτων δεκαετιών του 21ου αιώνα* (Εκδόσεις Ευρασία, υπό έκδοση, Δεκέμβριος, 2022). Είναι δραματουργός σε θεατρικές παραστάσεις (σύνολο 10), με πιο πρόσφατη την παράσταση *Ωκεανός. Μια παράσταση Εν Πλω*, η οποία επιχορηγήθηκε από το ΥΠΠΟΑ και παίχτηκε στη Σπιναλόγκα, 14-15 Σεπτεμβρίου 2022. Σκηνοθέτης/σύλληψη ιδέας σε τέσσερις (4) site-specific performances (Φεστιβάλ Αθηνών, Θέατρο Πειραιά κ.ά.). Εργάζεται ως Κριτικός Θεάτρου (2000 - σήμερα) έχοντας συγγράψει περίπου 1500 κριτικές Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών. Μέλος της Ελληνικής Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών, μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Γνωσιακής Επιστήμης (2017), και μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας (2010).

Γιώργος Ροδοσθένους

Ο Γιώργος Ροδοσθένους είναι Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Σκηνοθεσία» και Αναπληρωτής Διευθυντής της Σχολής Παραστατικών Τεχνών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών του Πανεπιστημίου του Λοντς. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα είναι η σκηνοθεσία του θεάτρου, οι σύγχρονες διασκευές του αρχαίου ελληνικού δράματος, το θέατρο ως ηδονοβλεψία, το σώμα στην παράσταση, η τελειοποίηση τεχνικών αυτοσχεδιασμού και συνθετικές πρακτικές για την παράσταση, η επιπόνηση έργων με ζωντανά μουσικά ηχητικά τοπία μέσω μιας διεπιστημονικής διαδικασίας και το βρετανικό μουσικό θέατρο. Έχει επιμεληθεί τα βιβλία *Theatre as Voyeurism: The Pleasures of Watching* (Palgrave), *Contemporary Approaches to Greek Tragedy: Auteurship and Directorial Visions* (Methuen Drama, Bloomsbury), *The Disney Musical on Stage and Screen: Critical Approaches from Snow White to Frozen* (Methuen Drama, Bloomsbury), *Twenty-First Century Musicals: From Stage to Screen* (Routledge) και συνεπιμελήθηκε το *Greek Tragedy and the Digital* (Methuen Drama, Bloomsbury).

Κάτια Σαβράμη

Η Κάτια Σαβράμη, σπούδασε χορό στην «Ανώτερη Επαγγελματική Σχολή Χορού: Παλλού Μάνου» στην Αθήνα. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, Master of Arts, με υποτροφία του Ιδρύματος Α.Σ. Ωνάση και Διδακτορικού τίτλου σπουδών (Ph.D in Dance Studies.) από το από τον Laban Centre, City University του Λονδίνου. Σήμερα είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών <https://savrami.gr/en/>. Ως επισκέπτρια καθηγήτρια έχει διδάξει στο University of Surrey UK, το 2014 και στο Michigan State University USA, το 2017 και είναι υπότροφος του Ιδρύματος Fulbright (2020-21) και επισκέπτρια καθηγήτρια/ερευνητρια, στο Department of Classics, Columbia University, New York City, USA. Έχει δημοσιεύσει βιβλία για τον χορό στα Ελληνικά και είναι υπεύθυνη της Σειράς Τέχνες

11 βιβλία από τις εκδόσεις DIAN (<http://dian.gr/product-category/books/txhnes>). Στην αγγλική γλώσσα έχει δημοσιεύσει δύο μονογραφίες: *Ancient Dramatic Chorus through the Eyes of a Modern Choreographer* (2016) και *Tracing the Landscape of Dance in Greece* (2019) Cambridge scholars publishers, UK. Άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά. Είναι επίσης υπεύθυνη έκδοσης και μέλος της Διεθνούς Συντακτικής Επιτροπής του ερευνητικού περιοδικού *Research in Dance Education* και peer reviewer και Editor in chief του διεθνούς περιοδικού για τον χορό "Choros International Dance Journal" (www.chorosjournal.com) με την υποστήριξη του Ιδρύματος Ωνάση.

Γιώργος Σαμπατακάκης

Ο Γιώργος Σαμπατακάκης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Θεατρολογίας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Σπούδασε Θεατρολογία στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ (1997, άριστα, πρώτος) και έλαβε εξειδίκευση στην αρχαιοελληνική τραγωδία και την πρόσληψή της από το Πανεπιστήμιο του Cambridge (M.Phil.) με υποτροφία του ίδιου Πανεπιστημίου. Απέκτησε διδακτορικό δίπλωμα στις Θεατρικές Σπουδές από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση και εκπόνησε μεταδιδακτορική έρευνα (με θέμα την θεατρική κριτική στην Ελλάδα)

στο Τ.Θ.Σ. του Πανεπιστημίου Πατρών με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Ασχολείται με την Ιστορία και τη θεωρία του θεάτρου, τη θεωρία της σκηνοθεσίας και της Κριτικής και την Πρόσληψη του Αρχαίου Δράματος, ενώ πρόσφατα έστρεψε το ενδιαφέρον του στην *Queer* θεωρία. Έχει συμμετάσχει σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει διατελέσει μέλος των κρατικών επιτροπών θεατρικών επιχορηγήσεων. www.theaterst.upatras.gr/?page_id=1063, <https://upatras.academia.edu/GEORGSAMPATAKAKIS>

Νεφέλη Σαρρή

Γεννημένη στην Αθήνα, σπουδάζει αρχιτεκτονική στη Φερράρα (Ιταλία) και δουλεύει ως αρχιτέκτονας στην Ελλάδα μέχρι το 2008. Σπουδάζει σκηνοθεσία στη σχολή κινηματογράφου NUCT στα studios της Cinecittà στη Ρώμη και στη συνέχεια ντοκιμαντέρ στο IED (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Design) στο Μιλάνο. Κατά τη διάρκεια των σπουδών της γράφει και σκηνοθετεί ταινίες μικρού μήκους, μεταξύ των οποίων τις ταινίες μυθοπλασίας: *Silvia è tornata* (Η Σύλβια επέστρεψε) και *Meno Scrupoli* (Λιγότεροι ενδοιασμοί), με την τελευταία να λαμβάνει μέρος σε ιταλικά και διεθνή φεστιβάλ. Το 2012 εργάζεται ως συν-σεναριογράφος για το ντοκιμαντέρ *Passo a due* (Βήμα για δύο), σε σκηνοθεσία των Teresa Iaropoli, Margherita Pescetti, Cosetta Raccagni, υπό την καλλιτεχνική επίβλεψη της διακεκριμένης ιταλίδας σκηνοθέτιδας Alina Marazzi, με χορηγούς τους IED, Marie Claire Italia και Vitasnella. Πρόκειται για ένα συλλογικό ντοκιμαντέρ της ομάδας LaFilma, στην οποία συμμετέχει και που αποτελείται από γυναίκες filmmakers, το οποίο διακρίνεται σε ιταλικά και διεθνή φεστιβάλ. Το 2015 ολοκληρώνει το πρώτο της προσωπικό ντοκιμαντέρ με τίτλο *Incinta* (Εγκυος) με την υποστήριξη του Danzarte και διανομή από την Elenfant film, το οποίο συμμετέχει σε διάφορα κινηματογραφικά φεστιβάλ. Το 2016 εργάζεται ως σεναριογράφος στο σενάριο της ταινίας μυθοπλασίας μεγάλου μήκους *Due madri* (Δύο μητέρες). Το 2019 κυκλοφορεί το *Πίσω από τον τοίχο*, ντοκιμαντέρ για τον Έλληνα καλλιτέχνη Δημήτρη Παπαϊωάννου, με αφορμή την προετοιμασία του έργου του *Still life*, μία παραγωγή της Αργοναύτες ΑΕ, σε συμπαραγωγή της EPT ΑΕ, powered by OnassisCulture (Ιδρυμα Ωνάση), με την υποστήριξη του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ) και της Flunet Productions, που συνεχίζει την φεστιβαλική του καριέρα λαμβάνοντας διακρίσεις. Το ντοκιμαντέρ έχει προβληθεί στην EPT και στη vina.gr. Έχει συνεργαστεί με το Vice Greece για το ντοκιμαντέρ *Σεφ ιστορίες* που προβλήθηκε στον ANΤ1, καθώς και για μίνι-ντοκιμαντέρ με την χορογράφο Άρια Μπουμπάκη στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου 2017 και του 4ου Φεστιβάλ Νέων Χορογράφων της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Το 2020 βραβεύεται από το ΥΠΠΟΑ/ ΕΚΚ για το σενάριο της μικρού μήκους μυθοπλασίας με τίτλο *Ισθόρια*. Το 2021 δημιουργεί το έργο *6 Κομμάτια* που αφηγείται τα ταξίδια και τη συμβίωση μιας κοινότητας γυναικών, στο πλαίσιο του πρότζεκτ «Handle with care» της χορογράφου Άριας Μπουμπάκη, παραγωγή Σερεντίπιτι ΑΜΚΕ με την υποστήριξη: ΥΠΠΟΑ, Festival International de Théâtre de Milos, Vamvakou Revival (Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος). Αυτήν την περίοδο εργάζεται ως βοηθός σκηνοθέτη στον ANΤ1 στο *The tonight show*, και πάνω στην ταινία μικρού μήκους *Ισθόρια*, παραγωγή Αταλάντη ΑΕ σε συμπαραγωγή με Cosmote tv, με την υποστήριξη του ΥΠΠΟΑ/ ΕΚΚ και του Δήμου Νάουσας.

© Aris Rappinos

Καλλιόπη Σίμου

Αριστούχος απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Κ.Θ.Β.Ε. (2006) και του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. (2012). Ηθοποιός με σαφή προσανατολισμό στο σωματικό θέατρο έχει συνεργαστεί με τους χορογράφους Μαριάννα Καβαλιεράτου, Κωνσταντίνο Ρήγο, καθώς και με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου με τον οποίο συμπράττει από το 2009 (*Πουθενά, Μέσα, Still Life, The Great Tamer, Ink*). Στο θέατρο έχει συνεργαστεί ως ηθοποιός με τους σκηνοθέτες Robert Wilson, Στάθη Λιβαθινό, Κατερίνα Ευαγγελάτου, Θωμά Μοσχόπουλο, Θάνο Παπακωνσταντίνου, Αργυρώ Χιώτη, Γιάννη Ιορδανίδη, Σοφία Μαραθάκη, Ευριπίδη Λασκαρίδη, Δαμιανό Κωνσταντινίδη, Ελένη Ευθυμίου, Σοφία Βγενοπούλου, Πρόδρομο Τσινικόρη, Δήμητρα Τρυπάνη στο Εθνικό Θέατρο, το Theatre de la Ville, τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το Φεστιβάλ

Αθηνών και Επιδαύρου, την Εθνική Λυρική Σκηνή κ.α. Επίσης ανέλαβε την χορογραφία και ερμηνεία της performance *WINDOW*, σε μια συνεργασία με την εικαστικό Ματίνα Μέγκλα, ενώ το 2018 παρουσίασε την πρώτη της θεατρική σκηνοθεσία πάνω στο διήγημα του Ε.Α. Πόε, *Το Βαρέλι του Αμοντιλλάδο*.

© Julian Mommet

Δρόσος Σκώτης

Γεννήθηκε το Μάρτιο του 1973 στην Αθήνα. Αποφοίτησε από τη ανώτερη δραματική σχολή «ΑΡΧΗ» το 2000. Από το 2006 είναι συνεργάτης του Δημήτρη Παπαϊωάννου ως βοηθός σκηνοθέτη, διευθυντής δοκιμών και έχει εμφανιστεί στις παραστάσεις: *Sisyphus/Trans/Form*, (2019), *Ο Μεγάλος Δαμαστής* (2017), *Still Life* (2014-16), *Μέσα* (2011-12), *2* (2006-07). Έχει συνεργαστεί ως επαγγελματίας ηθοποιός και χορευτής με ομάδες χορού όπως Χορευτές, Εννιάμορφο, Π. Σταματοπούλου, FingerSix κ.α. Επίσης έχει συνεργαστεί με τον Γιάννη Κακλέα στις παραστάσεις: *Το κουρδιστό πορτοκάλι* (2013-14) όπου έκανε και χορογραφία σκηνικής πάλης, *Μερσιέ και Καμιέ* (2013) και την Έφη Μπίρμπα στην παράσταση *Ο Σωσίας* (2015-16). Έχει εμφανιστεί σε μεγάλα φεστιβάλ χορού και θεάτρου σε Αθήνα, Αβινιόν, Βαρκελώνη, Καλαμάτα, Λονδίνο, Μαδρίτη, Μόσχα, Μιλάνο, Νέα Υόρκη, Νότιο Κορέα, Πράγα, Παρίσι, Σάν Ντιάγκο, Στοκχόλμη, Σάο Πάολο, Σιγκαπούρη, Ταϊβάν κ.α. Στον κινηματογράφο έχει παίξει σε ταινίες μεγάλου μήκους όπως *Το κακό στην εποχή των ηρώων*, *Bang Bank*, *Η Κληρονομία*, *Straight Story*, *Θα το μετανιώσεις*, *Γαμήλιο πάρτι*, *Η Φούσκα*, *Ελ Γκρέκο* κ.α., όπως και σε μικρού μήκους βραβευμένες σε Ελλάδα και εξωτερικό. Από το 2013 παραδίδει σεμινάρια κινησιολογίας και μαθήματα σκηνικής πάλης σε δραματικές σχολές και φεστιβάλ.

Μάρω Σταυρινού

Η Μάρω (Μαρία) Σταυρινού είναι χορεύτρια, καθηγήτρια χορού και θεατρολόγος, απόφοιτος της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης υπό τη διεύθυνση της Παυλίνας Βερέμη και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Με αφετηρία το κλασικό μπαλέτο η επαγγελματική της εκπαίδευση επικεντρώθηκε στο σύγχρονο χορό και εμπλουτίστηκε συμμετέχοντας σε σεμινάρια τεχνικής σύγχρονου χορού, σύνθεσης, αυτοσχεδιασμού, δραματουργίας και φωνής στην Ελλάδα και το εξωτερικό με τους Ohad Naharin, Emanuel Gat, Laura Rae Bernasconi, Inma Rubio Thomas, Alexandra Bachtzetsis, Russell Maliphant, Samuel Lefeuvre, Damien Jalet, Anton Lachky, Yen-Ching Lin, Ρόζα Προδρόμου, Αναστάσιο Κουκουτά, Αθανασία Κανελλοπούλου κ.α. Από το 2014 που αποφοίτησε με άριστα από την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης συμμετέχει ως χορεύτρια σε παραγωγές στην Ελλάδα και το εξωτερικό στα πλαίσια διεθνών φεστιβάλ έχοντας συνεργαστεί με χορογράφους, σκηνοθέτες και εικαστικούς όπως οι Αντώνης Φωνιαδάκης, Κωνσταντίνος Ρήγος, Λενιώ Κακλέα, Shahar Binyamini, Manaho Shimokawa, Μαρκέλλα Μαυωλιάδη, Denis Savary, Jai Gonzales, Δημήτρης Μυτιληναίος, Φώτης Νικολάου κ.α. Έχει χορέψει ρεπερτόριο των Ohad Naharin, Pascal Rioult και Martha Graham ενώ επίσης έχει διδάξει σύγχρονο χορό και μπαλέτο σε παιδιά και ενήλικες στην Αθήνα. Το 2021 βραβεύτηκε από την ARTWORKS και το Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

© Marielena Stafylidou

Αγγελική Στελλάτου

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1963. Αποφοίτησε με άριστα από την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης το 1986. Με υποτροφία του Ιδρύματος Α. Σ. Ωνάσης συνέχισε τις σπουδές της στη Νέα Υόρκη, στο Merce Cunningham Dance Studios. Παράλληλα παρακολούθησε σεμινάρια Contact Improvisation και Release Techniques με τους K.J. Holmes, Jeremy Nelson, Daniel Lepkoff, Sarah Pearsons, Sarah Rudner και άλλους. Το 1987 με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου, ίδρυσαν την Ομάδα Εδάφους. Τιμήθηκε με το βραβείο καλύτερης χορεύτριας για το σόλο «Σκαλοπάτια», από την παράσταση *Ανθρώπινη Δίψα*. Έχει συνεργαστεί με διάφορες χορευτικές ομάδες, όπως: Sine Qua Non, Ανάλια, amorph.org, Χορική της Ζ. Νικολούδη και άλλες. Το 2016, χόρεψε το σόλο *After Party* και το 2019 στην παράσταση *YOU* της Ερμίρας Γκόρο. Ως χορογράφος έχει συνεργαστεί με το Θέατρο του Νέου Κόσμου, το Εθνικό Θέατρο, το Μέγαρο Μουσικής, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Λάρισας, το Θέατρο Εμπρός, το Απλό Θέατρο κ.ά. Τιμήθηκε με το βραβείο «Κούλα Πράτσικα» για την χορογραφία της παράστασης *Motortown*, σκηνοθεσία Β. Θεοδωρόπουλος. Ήταν επικεφαλής χορογράφος των Τελετών Έναρξης και Λήξης, των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας 2004. Διδάσκει αυτοσχεδιασμό σε επαγγελματίες και ερασιτέχνες από το 1998. Ήταν μέλος του διδακτικού προσωπικού στην επαγγελματική σχολή Ραλλού Μάνου από το 2013 έως 2016 και ήταν υπεύθυνη για το μάθημα της χορογραφίας. Από το 2016 έως το 2022 διδάσκει το ίδιο μάθημα στην επαγγελματική σχολή χορού Ακτίνα, ενώ από το 2018 έως σήμερα διδάσκει κινητικό αυτοσχεδιασμό στην Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Έχει χορογραφήσει και σκηνοθετήσει τις παραστάσεις: *Στο δρόμο μου, ένας άγγελος* της Μ. Ευσταθιάδη, *Λίγο πριν ( ) λίγο μετά*, έργο βασισμένο στον *Ιππόλυτο* του Ευριπίδη, για την Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2006, Φρανκφούρτη 2006, μουσική Θ. Αμπαζής, *Καν.ιβ.αλοι*, Θέατρο του Νέου Κόσμου 2009, μουσική Σ. Γασπαράτος, *Τα επτά θανάσιμα αμαρτήματα*, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών 2011, μουσική Σ. Γασπαράτος, *Dig-it*, συν-σκηνοθεσία με τον Μάξιμο Μουμούρη, έργο βασισμένο στον *Οιδίποδα Τύραννο* (φεστιβάλ low budget, Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννη 2011),

Μικρές ζωές ή το σώμα που κατοικώ, Αθήνα, Φεστιβάλ Καλαμάτας, Λευκάδα 2013, Ιωάννινα, Σαντορίνη 2014, μουσική Sebastien Seixas, *Το χαμόγελο της Τζοκόντα και ο μύθος του Μαρσία*, σε μουσική του Μάνου Χατζιδάκι για το Μπαλέτο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, Αθήνα 2015, *Genie*, σε συνεργασία με τον εικαστικό/video-artist, Παντελή Μάκκα, Athens video dance festival, Ιανουάριος 2016, μουσική Γιώργος Πούλιος, *Sylvia*, σε συνεργασία με τον εικαστικό/video-artist, Παντελή Μάκκα, Athens video dance festival, 2019.

Εύα Στεφανή

Η Εύα Στεφανή γεννήθηκε το 1964. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Κινηματογράφο στην Ecole Varan, στο Παρίσι, στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (M.A. in Cinema Studies) και στο National Film and Television School στη Βρετανία όπου ειδικεύτηκε στη σκηνοθεσία ντοκιμαντέρ. Το 1997 τελείωσε τη διδακτορική της διατριβή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στο τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών και σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ (*Μέρες και Νύχτες της Δήμητρας Κ., Χειρόγραφο, Ακρόπολις, Ε.-Χ. Γονατάς, Το Κουτί, Η Άδεια, Συγκάτοικοι, Αθήνα, Γράμματα από το Άλμπατρος κ.ά.*).

Παρασκευή Τεκτονίδου

Η Παρασκευή Τεκτονίδου είναι δραματουργός, ερευνήτρια και κριτικός χορού, μουσικός και παιδαγωγός. Αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και στη συνέχεια από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Δραματολογίας και Παραστασιολογίας» του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ. Παράλληλα έλαβε το πτυχίο της στο φλάουτο. Αυτή τη στιγμή εκπαιδεύει τη διδακτορική της διατριβή στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ΑΣΚΤ) με αντικείμενο τη σύγχρονη χορογραφία και δραματουργία. Στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής διοργανώνει τα τελευταία δύο χρόνια εβδομαδιαία σεμινάρια στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών που αφορούν μία χαρτογράφηση του σύγχρονου χορογραφικού πεδίου και τις διασταυρώσεις του με τα άλλα καλλιτεχνικά είδη. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη σύγχρονη χορογραφία και δραματουργία, με έμφαση στην παρατήρηση την πρόσληψη και την καταγραφή της δημιουργικής διαδικασίας, καθώς επίσης και τις κριτικές δυνατότητες του καλλιτεχνικού έργου. Από το 2016 αρθρογραφεί συστηματικά ως κριτικός χορού στον έντυπο και διαδικτυακό τύπο, ενώ κείμενά της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά. Από το 2018 είναι μέλος της Ένωσης Κριτικών και Παραστατικών Τεχνών (μέλος της διεθνούς ένωσης AICT-IATC). Τα τελευταία τέσσερα χρόνια εργάζεται συστηματικά ως δραματουργός. Τον Οκτώβριο του 2022 ανέλαβε την θέση συμβούλου χορού στο Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου.

Ιωάννα Τζαρτζάνη

Η Ιωάννα Τζαρτζάνη σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και Διδασκαλία Κλασικού και Σύγχρονου Χορού στην Ανώτατη Σχολή Χορού Δέσποινας Γρηγοριάδου. Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της Σπουδές Χορού στο University of Surrey, όπου εκπόνησε και τη διδακτορική διατριβή της με τίτλο: *Interplays of Ethnicity, Nationalism and Globalization in the Greek Contemporary Dance stage: Choreographic Choices and Constructions of National Identity*. Είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Χορού στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με γνωστικό αντικείμενο «Χορός: Κοινωνία, Θεωρία και Επιτελεστικότητα». Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντά συμπεριλαμβάνονται οι σωματικές και χορογραφικές πρακτικές, η ιστορία και θεωρία του χορού, η κριτική και μετασποικιακή θεωρία και οι πολιτισμικές σπουδές, ενώ διατηρεί μακροπρόθεσμο ενδιαφέρον για ζητήματα που αφορούν στις πολιτικές της ταυτότητας.

Από το 2008 έχει διδάξει Μεθοδολογίες της Έρευνας του Χορού, Μεθόδους Εκπαίδευσης του Σώματος, Ιστορία του Χορού και Κριτική Θεωρία, καθώς και Σύγχρονη Χορογραφική Θεωρία και Πράξη στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο ΑΚΜΗ και στις Ανώτερες Σχολές Χορού Δέσποινα Γρηγοριάδου και ΧΟΡΟΣ. Υπήρξε μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Χορός plus* και έχει γράψει κριτικές χορού για την εφημερίδα *Athens News* και άρθρα για το *Choros International Dance Journal*. Υπήρξε μέλος της ομάδας Theatre en Corps Collectif της καθ. Ana Sanchez Colberg, καθώς και μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Χορού του Υπουργείου Πολιτισμού (2019-2022). Επί του παρόντος, αποτελεί μέλος της ερευνητικής ομάδας του Ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+ *ReWrite your Story /ReStory* (2020-2022) που έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία πρότυπου εκπαιδευτικού υλικού για φροντιστές/ριες που εργάζονται με άτομα τρίτης και τέταρτης ηλικίας, με στοχευμένες αφηγηματικές τεχνικές και καλλιτεχνικές πρακτικές που διευκολύνουν την (επαν)ενεργοποίηση και κοινωνική επανένταξη των ηλικιωμένων ατόμων.

Χαριτίνη Τσικούρα

Η Χαριτίνη Τσικούρα είναι διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, πτυχιούχος Ιστορίας Τέχνης και Αρχαιολογίας (Πανεπιστήμιο Paris Nanterre) και χορογράφος, έχοντας πραγματοποιήσει προπτυχιακές σπουδές στο Σύγχρονο Χορό (Πανεπιστήμιο Paris 8). Ο τίτλος της διατριβής της είναι: Αντιγόνη και η Μήδεια στον χορό. Έμφυλες προοπτικές (Γαλλία, Ελλάδα, *Royaume-Uni 1993-2015*). Η έρευνά της επικεντρώνεται στα ζητήματα έμφυλων σχέσεων στις παραστατικές τέχνες από τα τέλη του 20ού ως και τις αρχές του 21ου αιώνα στην Ευρώπη, όπως αυτά προβάλλονται στις σύγχρονες χορογραφικές προσαρμογές και παραστάσεις του αρχαίου δράματος. Η μεθοδολογική της προσέγγιση είναι διεπιστημονική και λαμβάνει υπόψη τη διατομεακή διάσταση του όρου «έμφυλος-η-ο» - φύλο, εθν(ικ)ότητα, κοινωνική τάξη – βασιζόμενη στην άρθρωση μεταξύ θεωρίας, πράξης (χορός, performance) και αισθητικής του θεάτρου και του χορού στη δημιουργία και την πρόσληψη του αρχαίου δράματος. Από το 2018 διδάσκει ως αναπληρώτρια λέκτορας (chargée de cours, «407») στα πανεπιστήμια Paris 8, Clermont-Auvergne, Strasbourg και Sorbonne-Nouvelle και συνεργάζεται με το Institut Supérieur des Beaux-Arts de Sousse (Τυνησία) όπου διδάσκει *workshops* χορευτικού αυτοσχεδιασμού και θεάτρου. Είναι μέλος του Centre International de Réflexion et de Recherche sur les Arts du Spectacle (CIRRAS) και συμμετέχει στην ερευνητική ομάδα «Scènes et Genres».

Στεριανή Τσιντζιλώνη

Η Στεριανή Τσιντζιλώνη είναι θεωρητικός, επιμελήτρια, και ερευνήτρια του χορού. Είναι απόφοιτος της Κρατικής Σχολής Χορού και του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, κάτοχος ΜΑ σε Σπουδές Χορού από το Πανεπιστήμιο του Surrey (με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση) και Διδάκτωρ Θεωρίας Χορού από το Πανεπιστήμιο του Roehampton. Έχει διδάξει ιστορία και θεωρία χορού σε επαγγελματικές σχολές και πανεπιστημιακά τμήματα, όπως η Κρατική Σχολή Χορού, η Επαγγελματική Σχολή Χορού της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ) και το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (Πανεπιστήμιο Πατρών). Είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Παραστατικές Τέχνες» του ΕΑΠ. Για το 2020-2021 ήταν υπότροφος του προγράμματος Επισκεπτικής Καλλιτεχνών στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, συν-επιμελήτρια του 8^ο Φεστιβάλ Νέων Χορογράφων της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση & μέλος της επιτροπής για το χορό του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών Artworks Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Υπήρξε Καλλιτεχνική Σύμβουλος για το Χορό στο Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου (2016-2019) και Συνεργάτης Έρευνας και Προγραμματισμού στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας (1998-2015). Έχει συνεργαστεί με ευρωπαϊκά δίκτυα, φορείς και μεμονωμένους καλλιτέχνες. Ήταν συνιδρύτρια του διαδικτυακού Manifesto Lexicon του διεθνούς οργανισμού Performance Studies International (2011-16). Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή ακαδημαϊκά περιοδικά. Η μονογραφία *Υπό τη σκιά του Παρθενώνα. Χορός στο Φεστιβάλ Αθηνών στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου (1955-1966)* κυκλοφόρησε από τη σειρά «Θεωρεία. Μελέτες για τις παραστατικές τέχνες» (Κάπα εκδοτική, Διεύθυνση σειράς: Παναγιώτης Μιχαλόπουλος). Είναι επίσης η συγγραφέας του λήμματος για το Δημήτρη Παπαϊωάννου στο διεθνές λεξικό αναφοράς *Fifty Contemporary Choreographers* (3rd edition) του εκδοτικού οίκου Routledge.

Ευαγγελία Χελιώτη

Η Ευαγγελία Χελιώτη είναι ερευνήτρια και εκπαιδευτικός ισπανικής φιλολογίας. Σπούδασε Ισπανική Γλώσσα και Φιλολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Θεατρικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, ενώ παρακολουθεί το μεταπτυχιακό πρόγραμμα Θέατρο και Κοινωνία: Θεωρία, Σκηνική Πράξη και Διδακτική. Το 2011 συμμετείχε σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στον εκδοτικό οίκο Ediciones Sôietas στη Μαδρίτη με αρμοδιότητα την οργάνωση της Βιβλιοθήκης του, ενώ παράλληλα συνεργάστηκε σε δραστηριότητες για εκπαιδευτικές-θεατρικές παραστάσεις σε θέατρα και σχολεία σε πόλεις της Ισπανίας. Το 2013 συνεργάστηκε με το πανεπιστήμιο της Huelva και το τμήμα Λογοτεχνίας και Εκπαίδευσης με αρμοδιότητα την επιμέλεια κειμένων για το περιοδικό *Etióricas*, με εξειδίκευση σε λογοτεχνικά κείμενα της Αναγέννησης. Έχει βοηθήσει στην επιμέλεια της έκδοσης του 3ου τεύχους του Επιστημονικού Περιοδικού *Θεάτρο Πόλις*, του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Στο ίδιο έντυπο δημοσιεύτηκε το θεατρικό της έργο *Σούπα* το οποίο έλαβε αξιόλογες κριτικές από το Εργαστήριο Θεατρικής Γραφής του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ. Από το 2020 εργάζεται ως ερευνήτρια - μέλος της Ομάδας Τεκμηρίωσης ερευνητικών προγραμμάτων θεατρικής έρευνας. Στο ερευνητικό πρόγραμμα Genesis συνεργάζεται στους τομείς της τεκμηρίωσης, ψηφιοποίησης, προβολής, καθώς και παραγωγής συγγραφικού και δημιουργικού έργου. Από το 2021 συνεργάζεται ως ερευνήτρια στο ερευνητικό έργο *Αρχαίο Δημήτρη Παπαϊωάννου*.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΙΣΝ / ΣΝΦ

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ & ΕΦΗΣ ΜΙΧΕΛΗ

ΑΙΓΙΔΑ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: www.genesisproject-uop.gr